

КОЛЕКТИВ

ISSN 1452-9025
9771452902006

ЛИСТ РУДАРСКО - ТОПИОНИЧАРСКОГ БАСЕНА БОР

www.rtb.rs

www.rtb.rs/kolektiv

KOLEKTIV
ONLINE

Број 2199/2200 • Година LXII • Лист излази месечно • Четвртак, 17. јун 2010. • Примерак 15 динара

РТБ и SNC Lavalin свечано потписали уговор који ће Бор учинити богатијим и чистијим

НОВА ТОПИОНИЦА

Благоје Спасковски, генерални директор РТБ-а, и Волкан Матлер, представник SNC Lavalina, 10. јуна ставили потписе на посао вредан 175 милиона евра, који почиње 1. јула и треба да буде готов за три године. – Поред Млађана Динкића, потпредседника Владе Србије, свечаности присуствовали амбасадори Канаде и Финске, Џон Морисон и Кари Вејјалаинен, бројне званице и неколико стотина радника. – Овај уговор „отворио врата“ и кредиту Светске банке од 43 милионе долара за санацију историјске еколошке штете и развој малих предузећа

РТБ. - Ово је прекретница у развоју читавог Бора, а не само Рударско-топионичарског Басена. Бор ће и даље бити рударски центар југоисточне Европе и бићемо поносни на вас и ваше резултате. Данас се потписује уговор о изградњи нове топионице и нове фабрике сумпорне киселине и SNC Lavalin, једна од највећих инжењерских кућа у свету, добила је задатак да их заврши за 36 месеци, по систему „кључ у руке“. Радови крећу већ првог јула и желим вашој деци да овде нађу посао, вама да имате боље плате, а сви Борани да коначно добију чист ваздух. Генерације које су градиле РТБ Бор - то заслужују!

Овим речима је потпредседник Владе Србије Млађан Динкић 10. јуна у

Бору најавио свечано потpisивање уговора за изградњу нове топионице бакра (по финској „Ототек“ флеш-смелтинг технологији) и фабрике сумпорне киселине. Своје потписе на посао вредан 175 милиона евра ставили су генерални директор РТБ-а Благоје Спасковски и директор канадске компаније Волкан Матлер. Учествовали су то у присуству амбасадора Канаде у Србији Џона Морисона, амбасадора Финске Кари Вејјалаинена, представника општина Бор, Мајданпек и Жагубица, научних кућа укључених у овај пројекат, „Зелених Србије“, бивших директора РТБ-а, синдиката и неколико стотина запослених.

Наставак на 3. страни

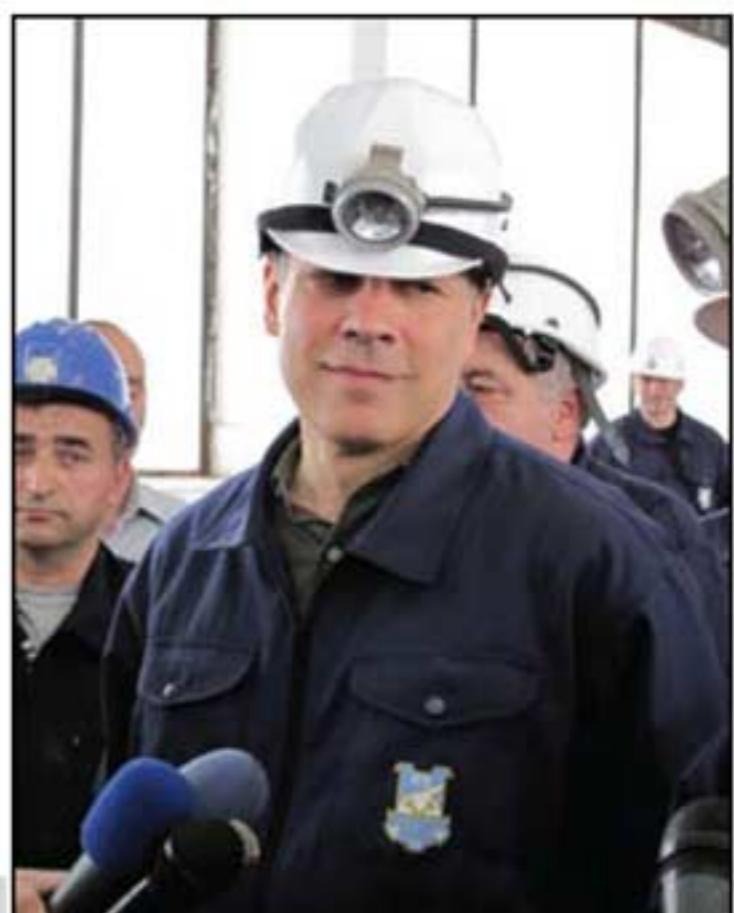
При крају монтажа највећег багера икада допремљеног на кривельски кон

ЈЕДНОМ КАШИКОМ
ПЕДЕСЕТ ТОНА

БАКАР ВРЕДАН УЛАГАЊА

Тадић: „Наредних година ће се у РТБ инвестирати око 450 милиона евра, а када дојемо до нове топионице и технике за извлачење руде, моћи ћемо да тражимо и стратешког партнера. Али, нисам сигуран да ће и онда бити потребно да његов већински власник буде из иностранства. Више бих волео да то буде држава Србија“. Спасковски: „Почетак експлоатације богатог рудног тела „Т“ (са 6,2% бакра) печат је на програм Владе која је решила да обнови РТБ и обећавам да ћемо већ у другој половини године позитивно пословати.“

Страна 2

Борис Тадић, председник Србије, посетио рудокопе Бора и Мајданпека

БАКАР ВРЕДАН УЛАГАЊА

РТБ. – Добро је да наши грађани знају да 2,5 % светских резерви бакра лежи у Бору, у Србији, и то је важан потенцијал развоја наше земље. Неколико деценија је говорено да од „Бора“ нема ништа, а ја сам и те како убеђен да има, али је потребно инвестији у истраживања, у нову опрему и наредних година ће се у РТБ уложити око 450 милиона евра. Рудари су ми посведочили да је за њих изузетно важно да се набаве нове бушилице, нова опрема за извлачење руде, јер то чува њихово здравље, повећава конкурентност и продуктивност и брзо враћа уложене. Притом не можемо заборавити на топионицу која је немерљиво важна за заштиту животне средине, људи и деце који живе у овом делу Србије. Захваљујем се директору и рударима што су ми омогућили да видим потенцијале Басена, а видео сам и налазишта која имају врло висок садржај метала - један од највиших са којим се данас сусрећемо у светском рударству.

Овако је председник Србије Борис Тадић почeo своје обраћање новинарима по изласку из борске Јаме где је, 28. маја, у пратњи генералног директора РТБ-а Благоја Спаковског, руководилаца погона и басенских синдикалаца, обишао радионица и разговарао са рударима.

-Посета председника Србије, господина Тадића, Руднику бакра Бор и РТБ-компанији паља је у време почетка експлоатације богатог рудног лежишта „Г“, са садржајем бакра од 6,2 процената, и прави је печат на програм Владе која је решила да обнови и активира РТБ Бор. Најпре у делу рударства, а затим и изградњи нове Топионице. Резултати се већ виде и ја очекујем, и обећавам председнику, да ћемо већ у другој половини године имати позитивно пословање – рекао је директор Спаковски.

Рударство приближити младима

Нагласивши да је Србија одлучила да инвестира у рударство уопште, председник Тадић је упозорио на информацију добијену од директора Спаковског да данас у земљи нема средњих школа за

Борис Тадић и Благоје Спаковски по изласку из Јаме пред великим бројем новинара

рударе. - То је погрешна одлука – казао је. - Треба да популаришемо рударски позив и да младе, корак по корак, уврдимо у тајне овог заната. Та професија има велику перспективу. Овде у Бору, захваљујући напорима директора и његових сарадника, али и рудара, дошли смо до рударских платова од 66 до 88 хиљда динара, а ини ћемо и даље. Треба сачинити пажљиву анализу, пошто је све ово о чему говоримо, и што смо видели, повезано једно са другим: и школство, и рударски занат, и инвестиције у технологију и опрему, и подизање конкурентности, и извоз. Јер, ова руда директно или кроз финални производ одлази у извоз, а знаамо да је премали извоз и много већи увоз једна од хроничних болести наше земље.

Развојни потенцијал Србије

Подсећајући на покушаје приватизације и то да су му рудари рекли како је 2005. година била најнеизвеснија у смислу да ли се РТБ затвара или не, Тадић је категорично изјавио: -Не, „Бор“ се не затвара нити ће се затварати! У Бору постоји огроман економски потенцијал, поготово после скока цене бакра на 6.800 долара по тони. Потпуно сам уверен да ћемо, када добијемо нову топионицу и када уложимо у нову технику за извлачење руде, моћи да тражимо и стратешког партнера. Али, инсам сигуран да ће и онда бити потребно да неко буде већински влас-

ник „Бора“ из иностранства. Више бих волео да то буде држава Србија, а да имамо стратешког партнера који може да обезбеди нове инвестиције за истраживања. Верујем да ћемо онда, у деценијама које долазе, овде имати и посао за људе и развој читавог краја. Отуда нисмо случајно одлучили да наредних година градимо аутопут од Парагана према Зајечару. Он ће у будућности доћи и до Бора и до Неготина, јер исток Србије више не смејемо да запостављамо. А, нови путеви подиже вероватноћу инвестиција у

Миљковић, главни пословођа, предао је Тадићу велику бронзану статуу рудара а Тадић се потом фотографисао са запосленима који су изашли да га испрате. Уследила је посета борском Институту где је упознао могућности и капацитете ове научноистраживачке куће, а након краће шетње улицама Бора, председник је отпутовао у Мајданпек. Тамо је посетио површински коп и такође се срео са житељима града којима је некада славни рудник вратио наду.

И Мајданпеку враћена нада

Приликом обиласка Северног ревира, где се ујурбанско скида јаловина како би се дошло до богатијих партија руде и производња устројчила, председник је на лежишту „Долови“ провозао један од пет нових камиона купљених уз помоћ Владе. Имајући у виду раст цене и светску тражњу бакра, изразио је наду да се стање неће суштински променити: -Мислим да су ствари поново у балансу, велика тржишта апсорбују велике количине бакра и перспектива за овај рудник несумњиво постоји. Честитам вам на томе што сте ушли у обнављање машинског построја, камиона, багера.. и надам се да ћете ускоро добити нову опрему у свим сек-

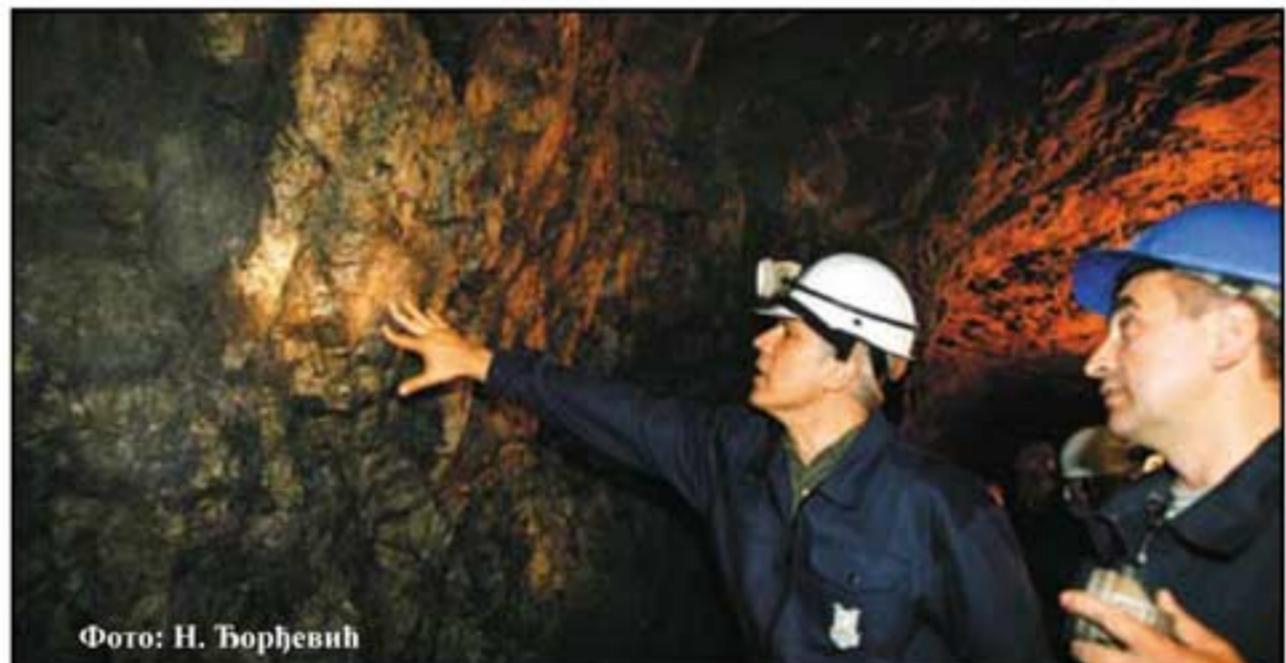

Фото: Н. Ђорђевић

нова радна места.

Председник Тадић је истакао да је циљ да се међу наше људе доведе и што више знања, да они овладају њима, да се на тај начин стигне до зачртаних планова, а кад за то дође време трагаће се и за стратешким партнерима. -Али, казао је Тадић, ови људи поседују знање и умеће употребљиво и на другим местима. Србија данас креће у велике инфраструктурне пројекте, у бушењу тунела, а они су већ помогали на Стражевици. С друге стране, директор Спаковски и ја смо разговарали о потенцијалима многих других инвестиција у рударство Србије јер верујемо да су они велики, постоји много индиција за стратешке минерале, неметале. Како последњих деценија није доволно улагано у истраживања, место и улога института је такође важна, а питање је да ли нам треба један или четири института за геолошка истраживања.

Пред одлазак са Јаме Љубиша

торима где вам је потребна, посебно за Јужни ревир где су највећа налазишта и будућност овог рудника.

-Добра је вест – додао је Тадић - да су подигнуте цене станова у Мајданпеку, да су људи престали да се исељавају и држава треба да помогне овакве перспективне пројекте. Помагање неперспективних пројеката је одвајање од оних који раде, а ако се улаже у нешто што отвара радна места и обезбеђује сигурност, онда је то сасвим оправдано. У борском руднику сам видео велико залагање директора и рудара, а и овде видим известан оптимизам, али и суждржаност радника који очекују да ће бити боље, да ће доћи помоћ и подршка. Међутим – поручио је председник - очекујемо да и ви одрадите свој део посла јер немогуће је да само Влада то чини. И рудари и руководство морају да одраде своје како бисмо стварно обезбедили перспективу.

Љубиша Алексић

Фото: Н. Ђорђевић

РТБ и SNC Lavalin свечано потписали уговор који ће Бор учинити богатијим и чистијим

НОВА ТОПИОНИЦА

Потпредседник Владе
Млађан Динкић

Након честитки које су уследиле, Спасковски је обећао присутним да ће Бор поново бити оно што је био пре 30 година и своје обраћање започео кратким

седник Републике Борис Тадић, урадили смо сви ми из РТБ-а. Имао сам вашу подршку када сам дошао и, ево, данас је производња бакра два и по пута већа него што је била пре само годину и по дана. Стварно се радујем и с вама делим овај тренутак као тренутак највећег успеха у последњих тридесет, четрдесет, па можда и 50 година!

Првокласна технологија

Други потписник, Волкан Матлер из SNC Lavalina, такође је убеђен да је реч о прекретници за РТБ Бор, поготово што у последњих 40 година није било толиких улагања. - **И за SNC Lavalin ће бити изазов да комплетира пројекат за 36 месеци. Међутим, регион ће видети користи од овог уговора већ наредних месеци. Чим будемо завршили наш базни инжењеринг, одмах ћемо бити на градилишту и почети изградњу. То ће обезбедити на стотине нових радних места, ако не и на хиљаде за целу Србију. Кад пројекат буде завршен, град Бор ће имати првокласну технологију и првокласну топионицу и, оно што је најважије, најчистији ваздух који можемо да обезбедимо у складу са законом и БАТ-техником.** - И видите

закључком Владе од 26. фебруара прошле године. У њему се каже: „Задужује се Министарство економије и регионалног развоја да ради подстицања извоза, за РТБ Бор Групу планира средства за изградњу нове топионице у складу са законом и БАТ-техником“. - И видите

Министар Динкић у разговору са амбасадорима Канаде и Финске, Џоном Морисоном и Кари Вејалайненом

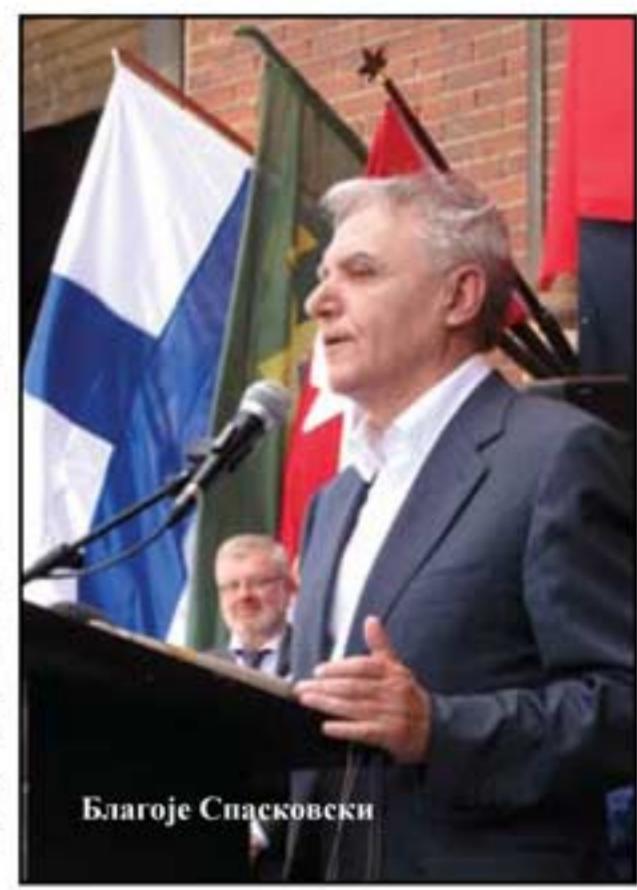
- истакао је директор - задатак који је дала Влада извршило је министарство са господином Динкићем на челу и његовим тимом у коме је и државни секретар Небојша Ђирић, родом Боранин. Урадили су то они, урадила је Влада, урадио је и подржао пред-

врло строгим прописима Европске уније. Знам да је овај пројекат веома битан за Бор, за РТБ, за Владу Србије, али је веома битан и за SNC Lavalin. То је један од важнијих послова у овом региону у смислу пројектовања, набавке опреме и изградње. У име

своје компаније, и колега из Ототека, желим да се захвалим свима који су сарађивали са нама на изради студије и физибилити пројекта, а посебно заменику премијера, г-дину Динкићу, без чије посвећености свему овоме данас не бисмо били овде. Очекујем да се за три године, када будемо завршили пројекат, поново овде видимо, можда у још већем броју.

Бору 202 милиона евра

Подсећајући да је пре годину дана обећао и руководству и радницима да ће држава инвестиравати у Бор јер је од стратешке важности за земљу, министар Динкић је подсетио да се ради са веома старом опремом. Топионица је последњи пут реконструисана још 1970. године, загађивала је животну средину, сметала и онима који раде у њој и свима који живе у Бору:

Благоје Спасковски

је најсликовитије описао председник Скупштине РТБ-а Саша Перишић отварајући свечаност:

-У Бору се данас не потписује уговор за реконструкцију топионице и изградњу нове фабрике сумпорне киселине, већ уговор за нову наду, за нови живот, за живот града, регије, свих нас. Хвала свима који су препознали потенцијале Бора и људе вредне поверења. Овај пројекат почива на три чврста стуба: први је руководство Републике Србије, други међународна

Ефекти улагања
У укупној вредности улагања од око 175 милиона евра, 101,25 милиона долара намењен је за робу добављача из Канаде и САД, 61 милион евра за опрему и услуге добављача из ЕУ, а 30 милиона евра за услуге домаћих грађевинских фирми. Ефекти новог инвестиционог циклуса су повећање годишње добити РТБ-а за 26,2 милиона долара и елиминирање узрока загађења ваздуха. Повећањем искоришћења бакра у новој топионици са 93% на 98% годишња добит ће се повећати за 10,5 милиона долара. Растваран искоришћење сумпор-диоксида са 50% на 98% доноси још 5,7 милиона долара годишње добити и еколошки чисту производњу, а дуплирање производње злата са садашњих 350 до 400 кг на око 800 кг годишње доноси 10 милиона долара годишње добити.

-Одлучили смо, и годину дана радили на томе, да кренемо у изградњу нове топионице и фабрике сумпорне киселине, да потпуно заштитимо животну средину у Бору, да подигнемо продуктивност рада, да се добије више бакра и злата из руде, да се више сумпор-диоксида искористи за производњу сумпорне киселине. Само на бази нове технологије, коју нам Финци дају за топионицу, а Канаџани за фабрику сумпорне киселине, направићемо годишњи ефекат од преко 20 милиона евра додатне добити, а немерљив је ефекат за здравље људи који живе у Бору, у источној Србији. Јер, овде се више неће загађивати ваздух, земља и вода. Морам да кажем и да је ово један од два највећа индустријска пројекта у Србији, пошто вреди око 175 милиона евра. Канадска извозна EDC-банка кредитира га са 135 милиона евра (на 10 година, са три године почека и 2,9% годишње камате), а остало даје Влада и РТБ Бор. Купује се и нова рударска опрема, вредна 27 милиона евра, од које је добар део већ стигао. Њом се полако се отклањају „уска грла“ и рударски капацитети прилагођавају новој топионици која ће прерађивати 400.000 тona концентрата бакра и производити 80.000 тona анода.

Уговор наде

Овај веома важан дан за Рударско-топионичарски Басен и град Бор можда

Саша Перишић,
председник
Скупштине РТБ-а

заједница, а трећи стуб су људи РТБ Бор Групе који носе све ово.

Захваљујући овом уговору, као „правно обавезујућој одлуци“, Бору ће од септембра бити доступан и кредит Светске банке од 43 милиона долара за санацију историјске еколошке штете и развој малих предузећа, пре свега, по селима. Поменимо и то да је свечаном потписивању претходно получасовни разговор руководства РТБ-а и гостију из Владе, SNC Lavalina и амбасада у генералној дирекцији РТБ-а. Уследио је обиласак погона анодне рафинације, а после свега свечарска атмосфера „зачињена“ је трубачима и наступом Културно-уметничког друштва „Бор“.

Љубиша Алексић

Петар Шкундић: Изградња нове топионице доноси добро и Бору и држави

РТБ ЂЕ ДИКТИРАТИ ПРИВРЕДНЕ ТОКОВЕ

Басен Бор ће врло брзо доћи у ситуацију да има, не само рентабилну, већ и високопрофитабилну производњу, изјавио министар рударства и енергетике. – Припремни радови за нову топионицу почеће и пре 1. јула, а следеће године Бор ће бити највеће градилиште у Србији, рекао Благоје Спаковски

РТБ. – С обзиром на то да је први контакт са инжењерском кућом SNC Lavalin остварен управо у кабинету Министарства рударства и енергетике, не треба да чуди моје интересовање да отпратим реализацију пројекта изградње нове топионице, али и техничко-технолошког реструктуирања борског Басена – рекао је, 14. јуна, новинарима министар рударства и енергетике, Петар Шкундић, образложујући посету РТБ-у. Истичући да је стара топионица извор највећег загађења, те да је то један од кључних разлога због којег се гради ново пирометалуршко постројење министар је изразио задовољство због потписивања уговора о новој топионици и додао: - Без нове топионице производни програм Бора био би немогућ. Наш план је да извршимо техничко-технолошко реструктуирање РТБ-а, производњу повећамо на 50 до 60.000 тона бакра годишње и тек тада потражимо стратешког партнера са којим би утврдили власнички удео. Пре тога, држава мора да одреди најоптималнији ниво акцијског капитала који треба да сачува у комбинату бакра, јер, сматрам да и у будућности треба да остане сувласник борске компаније. Верујем да ће РТБ Бор, када за три године буде изграђена нова топионица, бити компанија у коју ће се радо долазити и која ће, као некада, утицати на привредне токове у земљи. Јер, без бакра и злата свет никада неће моћи да функционише и ниједна савремена технологија ове метале неће моћи да замени неким другим.

Генерални директор Басена Благоје Спаковски рекао је министру да ће припремни радови за изградњу новог пирометалуршког постројења почети и пре 1. јула, док се најкасније у новембру или децембру очекује почетак велике изградње.

– Екипа за завршетак Студије утицаја на животну средину је већ у Бору, а активно је радио и терен. Упоредо с тим, пројектује се бетонска конструкција, тако да је реално да главни радови почну до краја године. Од наредне, када буде готова комплетна документација која ће бити тешка пар тona, Бор ће бити највеће градилиште у Србији! – нагласио је Спаковски.

Захваљујући се на несебичној помоћи министарствима рударства и енергетике и економије и регионалног развоја, која су умногоме помогла верификацију бројне документације за, такође бројне басен-

ске пројекте, Спаковски је Шкундићу укратко испричао како РТБ данас послује.

– Производњу бакра од 2008. године константно повећавамо, тако да је данас већа 2,3 пута од оне коју сам затекао. Овог месеца ћемо, на пример, дати две и по хиљаде тona бакра у концентрату што је рекорд који није забележен у последњих десет година. Већ у јулу очекујем 2.670 тona. Зановили смо опрему и сањом крећемо у интензивније раскривање постојећих и отварање

нових лежишта. Раскривањем ћемо за годину и по дана обезбедити и бољи садржај бакра, и са садашњих просечних 0,24% доћи до репрезентативног од 0,34%.

Задовољан због оваквих информација, министар Шкундић је истакао да је реструктуирањем РТБ-а, поред изградње нове, савремене топионице и фабрике сумпорне киселине, обухваћено и осавремењавање рударске опреме како би се производња повећала и постала високопрофитабилна. За све то, како је навео, потребно је, упоредо са текућом производњом, наставити истраживања, јер само тако улагања имају смисао.

У наставку састанка, министар је са менаџментом комбината бакра разговарао и о плановима за решење проблема заштите животне средине кроз потенцијално искоришћење кредита Светске банке у износу 43 милиона евра, а било је речи и о рационалнијем коришћењу вишке технолошке паре која би у зимским месецима била од користи градској Топлани, а лети за производњу електричне енергије.

– На око 450 хектара иенескоришћене, девастиране површине коју заузима борско јаловиште, рецимо, могу да се монтирају соларни панели за производњу струје на бази сунчеве енергије. Захваљујући идеалију надморској висини и великим броју сунчаних дана у току године, Бор је изванредно место за електрану „на сунце“ – рекао је Шкундић и додао да је за један мегават исталисане снаге потребно око 4,5 хектара, што значи да би на том простору могла да се добије електрана капа-

цитета 100 мегавата. То би, како је истакао, било добро и корисно не само за Бор, већ и за државу, јер би на тај начин имали значајну производњу чисте енергије, а тако великих електрана на бази сунчеве енергије још у свету нема. Нагласио је да би то била капитална и скупа инвестиција, пошто је реч о најскупљем облику у производњи електричне енергије, али и најрентабилнијем.

Након разговора у генералној дирекцији, министар Шкундић је са сарадницима обишао предузеће „Аероаква“ и тамо новинарима казао да је добијање бакра из заосталих количина метала у јаловишту, коришћењем хидрометалуршког процеса, један од ефикаснијих поступака који, поред осталог, оставља и могућност ремедијације јаловишта, што је важно за Бор. – Рачунамо да ће овај поступак у перспективи прећи индустријске размере и да ће њиме моћи да се производи неколико хиљада тона бакра. Реч је о поступку који се заснива на изменама коришћењем једне специфичне јонизмењивачке смоле, мада процес може да се убрза уколико би се користила јонизмењивачка влакна – објаснио је министар.

Посету Басену Бор министар Шкундић завршио је обиласком кривельске флотације где је у разговору са радницима констатовао да, упркос „години производње“ (флотација је стара 28 година), погон изгледа очуван и добро, додавши у шали да је то, највероватније, због тога што њиме руководи женска рука управнице Весне Павлов.

Г. Тончев Василић

Срђан Срећковић, министар за дијаспору, посетио РТБ Бор

ДА СЕ ИЗ БОРА ВИШЕ НЕ ОДЛАЗИ

РТБ. – Дан по потписивању уговора за изградњу нове топионице Рударско-топионичарски басен Бор посетио је министар за дијаспору Срђан Срећковић. Током разговора са генералним директором Благојем Спаковским он је казао да се у граду бакра већ осећа оптимистички дух новог почетка. Напомињући да се као човек који се бави економијом и привредом увек залаже за приватну иницијативу, приватни капитал и либерални тржишни начин привређивања, он је нагласио и ово:

– Свака озбиљна држава има стратешке грани, стратешке ослонце свог економског развоја и веома ми је драго што учествујем у Влади Србије која је донела стратешку одлуку да остане већински власник РТБ-а. Након неуспеле приватизације стекли су се услови да државни врх дође до сазнања да је будућност басена за-

право будућност источне Србије. Зато је врло важно што смо стали иза овог пројекта који подразумева да РТБ за неколико година буде главни извозни потенцијал ове земље и место у које ће људи поново долазити да живе, а не оно што је био последњих 15-ак година – град безнађа, град из кога се одлазило.

Посебно се захваљујући министру на посредовању у бројним контактима и ангажовању у привлачењу не само наших богатих људи из иностранства да улажу у Србији, Спаковски је казао: -Тренутак министрове посете је погодан да се увери у то како је примљена вест о изградњи топионице, како се народ осећа и да све то пренесе „напољу“ и тиме поново привуче нове инвестиције, нови капитал за боље сутра грађана Бора и Србије.

Наводећи да је пословна клима у

Басену све боља, директор је нагласио како ће време показати да је Влада мудро определила програм за РТБ јер је њиме поклопила сопствени, интерес народа и запослених. По изношењу суморне слике стања које је затекао и хронологије потеза којима је производња више него дуплирана, он је наговестио да ће РТБ за три године Србији обезбедити много већи нето девизни ефекат него ЈУ-ЕС-СТИЛ.

„Бог чува храбре“ - казао је - наводећи да ће откриће неколико малих, али богатих рудних тела у Јами и Мајданпеку помоћи Басену док не отвори велика лежишта и обезбеди довољно концентрат да за нову топионицу. Преговараће се и о заједничким улагањима са великим корпорацијама за отварање већих лежишта какво је Церово.

Љ. Алексић

Завршена монтажа највећег багера икада допремљеног на кривельски коп

ЈЕДНОМ КАШИКОМ ПЕДЕСЕТ ТОНА

РТБ. - Велики хидраулични багер марке „комацу“, вредан 3,95 милиона евра, допремљен је петог, шестог и седмог јуна на површински коп „Велики Кривељ“ и његова монтажа је већ завршена. Ова моћна машина запремине кашике 22 кубна метра, која ће једним захватом товарити до 50 тона материјала, монтирана је за 10 дана. Составили су је кривельски мајстори уз

копа **Видоје Адамовић** док су бравари притеzали последње завртње. – Његов годишњи капацитет је 14 милиона тona ископина, што је трипут више од онога што могу ови наши стари три и по деценије. Нови багер значи много - поготово у овој години - и за рудник „Велики Кривељ“ и за читав Рударско-топионичарски басен. Почеке одмах да ради јер пред њим су велике количине раскривке које треба да потовари како бисмо отворили рудне резерве у трећем и четвртом захвату копа и омогућили непрекидан рад наредних година.

Адамовић додаје да је месечна производња на копу око 700.000 тона руде са просечним садржајем бакра од 0,28 одсто, што даје око 1.400 тона бакра у концентрату. Пошто ће за месец дана стићи и грејдер, а на јесен и бушница, управник од септембра најављује повећање количина раскривке на два милиона тона месечно јер ће са овог копа ове године морати да се уклони 16 милиона тона јаловине.

Шестог дана монтаже, у недељу 13. јуна, заједно са управником и радницима машинског одржавања, сишли смо на плато да видимо како посао напредује. Захвљујући свакодневном 12-часовном раду тамо је већ стајала огромна машина којој је само требало прикачiti кашику од 22 кубика, дебе-

лим хидрауличним цревима повезати њену „снажну руку“ и поставити ограде. Удобна кабина ове, слободно можемо рећи „покретне зграде“, са седиштем за возача и помоћника, клима-уређајем, фрижидером, сијасетом дисплеја и команди већ је чекала посаду.

Врхунска техника

Прилазимо **Зорану Врчежићу**, руко водиоцу машинског одржавања на копу, коме је поверена координација овог поса, ако можемо тако да кажемо, од Диселдорфа до Кривеља, а преко луке Прахово, одакле је багер пребачен са 14 шлепера. Јер, само скlop гусеница тежак је 60 тона, горња платформа 59 тона, а и међу „ситнијим“ деловима мало је оних који су лакши од четири тоне.

-Дана је шести дан монтаже и према темпу којим радимо завршићемо је за наредна три-четири - уверен је Врчежић. - Био сам у Диселдорфу, у самој фабрици, на обуци и припреми за монтажу. Моји утисци о фабрици, људима који тамо раде, и самој машини, веома су добри - и са техничке и са електронске стране. Јер, багер има изузетно сложену електронику која прати целокупан систем његових техничких елемента и уколико дође до неке грешке, пада или раста притиска, варијација у температуре уља, руководац све то види на дисплеју у кабини. Иначе, њихови инжењери прате рад својих машина код купаца и уколико уоче да се неке мане понављају, одмах дају налог конструкторима да се тражи друго решење.

Будућност је у оваквим машинама

И пословођа машинског одржавања **Предраг Пеца Станисављевић** потврђује да све добро иде. Седморица монтера, три електричара, руководство и огромна логистика - успешно воде овај посао.

-Мени ово није први сусрет са хидрауличном машином, али је први са овогликим багером. Имамо информацију да је један од највећих на Балкану -

моћан, хидрауличан, а будућност рударства је управо у машинама великог капацитета. Ове нове се, иначе, лако склапају. Далеко већи посао и „мајсторија“ су потребни за старе РН-багере од којих је „најмлађи“ код нас из 1983. године, ако се добро сећам. Ту колеге изгарају, а ово - ово је милина за рад! Све ново! Кабина је за мене нешто изузетно лепо, чисто, уредно, а има неке опције за које ми мајстори и не знају чему служе. Има неку полуту за моментално заустављање у случају да руководац позли, има климу, фрижидер...

Из канцеларије на багер

Референт **Драган Раденковић** набавља резервне делове за багере. То је канцелариски посао, али је он тражио да га „убаце“ у тим који ће састављати „комацу PC 4000“ уверен да ће касније бити укључен у његово одржавање. Мајстори су веома задовољни како се уклопио јер им не пружа прилику да му дватпут кажу шта да уради.

-Услови су мало тежи, врућина је

Драган
Раденковић

- каже Драган са качетом на глави и тамним наочарима. - Али, уз врхунске мајсторе, посао тече по плану. Пошто сам набављао делове гледајући их по каталогизма, сада сам хтео конкретно, током монтаже да видим „шта је шта“, да би ми после, у канцеларији све било јасно. Машина делује моћно, тешка је око 400 тона, и радиће много брже и више, а сматрам и уз мање трошкове, јер се углавном мењају хидраулична црева и пумпе, док се код механичких багера стално кваре вратила и скupи зупчаници.

Љубиша Алексић

Предраг Пеца
Станисављевић

Трипут продуктивнији

-Багер је један од најсавременијих и великог је утоварног капацитета - задовољно нам је објаснио управник

Владимир Скубенко разгледа катоде спремне за испоруку у пратњи М. Дејановског

РТБ. - Владимир Скубенко, посланик у парламенту Украјине и представник Црноморског комитета за еколошка и културна питања, и први секретар амбасаде Украјине у Београду Алексеј Кочерга разговарали су 3. јуна са пословодством Рударско-топионичарског басена Бор, а потом посетили погоне. На основу утиска г-дина Скубенка могло би се рећи да је пред стручњацима РТБ-а на видику могућност да пласирају своја знања и стогодишње искуство у производњи бакра, као што су то са успехом чинили пре неколико деценија у Тунису, Индији, Бурми, Ирану... Овога пута за производњу бакра заинтересована је Украјина, земља која се интензивно развија и троши све више овог метала, али га не производи, пошто је у доба СССР-а у њој била сконцентрисана само његова прерада, а производио се у Русији и Казахстану.

-Украјина има налазишта бакра и намерава да отвори рудник, а сав бакар који сада производи је из секундарних сировина – објаснио је новинарима генерални директор РТБ-а Бор Благоје Спаковски. - Господин Скубенко је разговарао са

председником Србије и председницом Скупштине Србије (предстоји размена посета на највишем нивоу) и на њихов предлог дошао у Бор да види како рад рудника утиче на екологију државе. Друго питање је било колико Србија може да се укључи у "њихову причу", а колико они могу да уложе капитала код нас. Ја сам им понудио и стручну помоћ, пре свега Института за бакар и Техничког факултета, али и осталих института у Србији, наравно, и помоћ стручњака РТБ-компаније. Пошто је Украјина велики производач железне руде, ову земљу видим и као потенцијалног снабдевача челиком при изградњи наше нове топионице и фабрике сумпорне киселине. Јер, близу је, па је јефтинији транспорт, а у Басену, ако не и у целој Србији, већ доминира украјински челик.

Подсећајући да Украјина, као и Србија, по распаду велике земље у чијем је саставу била, сада разматра неколико правца развоја своје индустрије, г-дин Скубенко је казао да тај убрзани развој намеће све веће потребе за бакром и да је веома интересантно да у Бору, граду побратиму са Хмељницким, упозна

МОГУЋ ТРАНСФЕР ЗНАЊА

Владимир Скубенко: Сматрамо да инжењери РТБ-а имају највеће искуство у Европи, а пошто Украјина разматра отварање рудника бакра, дошли смо да видимо како ће за 50 година изгледати један наш град ако започнемо производњу

искуства предузећа које преко 100 година вади бакар. и инжењера.

-Тако ћемо сагледати – казао је Скубенко – како ће за 50 година изгледати један наш град, ако производња бакра започне у Украјини. То је важно, како за екологију тако и за индустрију Украјине. Ова посета важна је и по питању размене искуства и знања, пошто се овде налази и Институт и Факултет. Могућа су и узајамна улагања јер су наше две земље у саставу Црноморског комитета (чине га 12 земаља) који има и развојну банку. Мада је до скора причано о приватизацији РТБ-а, можда ће бити добро да он уложи у нека друга предузећа, на пример у Украјини, и тако добије велико тржиште. Јер, Украјина је веома заинтересована за развој свог енергетског система, производњу угља, челика, треба да гради станове за своје житеље (47 милиона!), а ту је свуда потребан – бакар! Мислим да смо на прагу велике и добре сарадње Украјине и Србије.

Био сам у Чилеу, Аустралији, Пољској и сматрамо да инжењери РТБ-а имају највеће искуство у производњи бакра у Европи.

Владимир Скубенко је у Електролизи, где га је мр. Милан Дејановски, директор ТИР-а, упознао са детаљима процеса добијања висококвалитетног бакра, изјавио да је импресиониран организацијом производње у РТБ-у и високим професионализмом руководства

-Био сам у многим компанијама које производе бакар и мислим да је РТБ једна од бољих. Сматрам да можемо наћи тачке сарадње и да ће РТБ учествовати у отварању рудника у Украјини. То ће за РТБ бити нови развој, а за украјински народ – по менталитету сличан српском – добра помоћ. Позивам г-дина Спаковског да обавезно посети Украјину и помогне нам да започнемо и такву производњу и сарадњу наше две земље.

Захваљујући на овако лепим речима Спаковски је казао да се оцена коју је изрекао г-дин Скубенко – а он је рударски инжењер са дугогодишњим стажом у Доњецким рудницима угља, доктор економије, професор и директор једног института – не може оповрћи:

-Значи – казао је Спаковски – стоји то да стара опрема, почев од копа и флотације до топионице и електролизе, даје бакар "А" квалитета, бакар за којим вапи готово цео свет и који можемо продати годину дана унапред. Он је тражен захваљујући, пре свега, знању људи који га производе, а не новим технологијама. Спремни смо да учествујемо у пројектовању (са Институтом) и извођењу радова (са ФОД-ом) на изградњи рудника бакра у Украјини, па ето посла за искусне инжењере рударства и металургије и добре мајсторе.

Љ. Алексић

РТБ и Институт за рударство и металургију проширују сарадњу

ПРОЈЕКТИ ВРЕДНИ 15 МИЛИОНА

Реч је о допунском рударском пројекту за коп "В.Кривељ" и овери рудних резерви. – Б. Спаковски: Сви послови РТБ-а ићи ће преко тендера, али ће борски Институт – под истоветним условима – имати предност. – В. Трујић: ИРМ предњачи у Србији по броју акредитованих лабораторијских процедура и лиценцираном софтверу за пројектовање у рударству

РТБ. - Благоје Спаковски, ген. директор РТБ-а Бор, и др Властимир Трујић, директор Института за рударство и металургију, потписали су 4. јуна споразум о пословно-техничкој сарадњи и одмах уговорили два пројекта вредна 15 милиона динара.

-Договорили смо два послана, а ускоро ћемо и трећи – казао је Спаковски новинарима. – Реч је о допунском рударском пројекту за "Велики Кривељ" и овери рудних резерви, а ради се и о допунски рударски пројекат за транспорт, пре свега, јаловине, а можда и руде, такође у "В. Кривељу". Посао је вредан 15 милиона динара, рок израде четири месеца, а све је ишло крајње коректно - преко тендера. И сви будући послови РТБ-а ићи ће преко тендера, али ће борски Институт – под истоветним условима – имати предност. Пре свега што је ту поред нас, што његови

људи могу да прате стање на терену, а посебно што поседују лиценцирану лабораторију. То ће бити и услов за све анализе које се буду радиле за потребе наших пројеката.

Задовољан чином потписивања уговора др Властимир Трујић је изразио наду да ће сарадња бити много интензивнија, пре свега због тога што ИРМ има лабораторију са преко 200 акредитованих процедура код Акредитационог тела Србије.

-То је највећи број процедуре акредитованих у Србији – истакао је директор Института. - Са друге стране, имамо и највећи број лиценцираних софтвера за пројектовање у рударству. Имамо и младе људе који су се већ уходали у раду са софтвером, а отворени смо да тај софтвер не користимо само ми, него да укључимо и друге стручњаке, младе истраживаче

који желе да се баве пројектовањем у рударству.

Да сарадња између РТБ-а и ИРМ-а прецикдана Спаковски је илустровао пословима који су у међувремену рађени. Пре свега то је Генерални пројекат отварања "В. Кривеља", чији је носилац Зоран Вадувесковић, а пројекат се сада допуњава због ширења путева за недавно купљене велике камине. Проф. Трујић је у екипи за нову топионицу, раде се лабораторијске анализе, а користе и све друге услуге ИРМ, међу којима и обрачун зарада басенским

радницима.

-Сарадњу појачавамо из више разлога – додао је Благоје Спаковски.

-Пре свега, РТБ повећава капацитет производње и проценили смо да ће Институт најбрже урадити све што нам треба у вези са тим. Хтели смо да се "вежемо" и овим споразумом како би обе стране биле задовољне. Посебно бих нагласио да је Институт једини пословни партнери коме РТБ није смањио цене услуга током великог пада цене бакра!

Љ. Алексић

Док чекају „зелено светло“ за експлоатацију мугле „Т“ у Јами истражују даље

БИЋЕ ОДОЗДО ЈОШ БАКРА

Западно од рудног тела „Т“ урађено седам бушотина и свих седам позитивно, каже геолог Трајча Тончић. – Вађење бакра из рудног тела „Т“ требало би да почне најдуже за недељу дана, чим буде завршена ревизија пројекта, додаје Арсо Кљајевић. – Тамошње резерве оверене на 240.000 тона руде са средњим садржајем 5,02%

Арсо Кљајевић

жно да се за радове који се изводе по упрошћеним рударским пројектима заврши преостала документација неопходна за валидно одобрење почетка експлоатације, и констатовао у записнику да, чим стигне ревизија пројекта, копање може да почне.

– И да отклонимо све недоумице: експлоатација мугле „Т“ није почела још увек јер су до сада извођени истражни радови и прављене истражне просторије како би се рудно тело ваљано отворило и разрадило – надовезује се Влада Фуфановић, технички руководилац производње у Јами. – Све количине богате руде које су до сада даване, потичу управо из припремних и просторија разраде и отварања лежишта, односно из ускопа, нископа, рудног окна, ветреног окна и помоћног

Трајча
Тончић

ветреног окна. С обзиром на то да ми нисмо у стању да осигурамо „кривину“ и „бокове“ целог рудног тела, а немамо ни одговарајућу опрему за то, расписали смо међународни тендар

Детаљ из Јаме

(пошто људи са локала нису могли да доставе комплетну документацију коју смо тражили) за извођаче који ће тај, изузетно битан посао обавити квалитетно и стручно.

Пројекат и техничку документацију истраживања рудног тела „Т“ урадио је Биро за геологију погона Јама. Све је почело у децембру 2008. када је урађен главни пројекат истраживања, наставило се наредне године са допуном пројекта, истраживање је трајало од фебруара до августа 2009, а елаборат о томе завршен је и одбрањен у децембру. – Све ово је увод у причу о рудном телу „Т“, које је најдубље и најбогатије налазиште у Јами – каже нам Трајча Тончић, главни геолог. – Када смо у децембру прошле године одбранили елаборат, тада су оверене и тамошње резерве „тешке“ 240.000 тона руде која има средњи садржај 5,02 одсто „првеног“ метала. Од тога је 160.000 тона богате руде са

7,01% бакра, а у осталих 80.000 тона има 1% бакра.

Рудно тело „Т“ налази се на 17. јамском хоризонту, између кота -90 и -140. Реч је о руди масивно-сулфидног порекла која се налази на путу ка рудном телу „Д“. Да би се дошло до ње урађено је 1.926 метара истражних бушотина на осам истражних профиле, а све то допринело је оконтурењу лежишта и верификовању резерви у Министарству рударства и енергетике.

– Истраживање настављамо и ове године. У току су радови 250 метара западно од рудног тела „Т“ где смо већ урадили седам бушотина и свих седам је позитивно, што значи да и тамо имамо повећан садржај бакра у руди. О тим резервама и садржају бакра не бих да говорим, рано је још увек, пошто ће истраживање трајати до краја године – рекао је Тончић.

Г. Тончев Василић

„Пометон ТИР“ све сигурније производи и наступа на тржишту

БАКАРНИ ПРАХ СВЕТСКОГ КВАЛИТЕТА

Клијенти из Немачке, Аустрије и Кореје након недавне посете Бору имали само речи хвале за овај тражени производ кроз који бакар има највиши степен валоризације

ТИР. - Производња бакарног праха у „Пометон ТИР-у“ одвија се по плану и пуним капацитетом. Како смо сазнали од Чедомира Думитрашковића, директора овог мешовитог српско-италијанског предузећа, представници већинског власника „Pometon S.P.A“ из Венеције средином маја су посетили Бор заједно са клијентима из Немачке, Аустрије и Кореје. Овде произведен бакарни прах њима се продаје, а они су желели да се упознају са системом квалитета предузећа и сигурношћу снабдевања овим све траженијим производом.

– Након тродневног боравка од свих посетилаца су добијене похвалне оцене – каже Думитрашковић.

– Предстоји достављање записника

са предлогима за усавршавање система квалитета, пошто су паралелно обављане и припреме за сертификацију QMC-а по стандарду ИСО 9001:2008 и од стране „Qualityaustria“ систем је и сертифициран четвртог јуна. Тиме су створене све претпоставке за сигуран пласман нашег производа на светском тржишту.

Оно што предстоји, по Думитрашковићу, јесте проширење капацитета производње, које већински власник затвара већ дуже време, па оснивачи треба што пре да донесу одлуке о томе како се не би губило време и пропуштале повољности на тржишту.

Љ. Алексић

Производе пуним капацитетом

Мајданпечки рудник пркоси захтевним плановима

ДУПЛИРАЛИ ЈАЛОВИНУ

За пет месеци ове године дали милион тона ископина више него у истом периоду лане, а учинак на јаловини удвоствучили. – Из близу милион тона руде, која је ове године богатија златом и сребром, добијено 2.255 тона бакра. – На „Доловима 2“ припремају отварање следеће етаже за додатних 200 хиљада тона руде

РБМ. – Два и по пута већи план ископина у овој у односу на прошлу годину Мајданпечанима не оставља маневарски простор за калкулисање ни са рудом, ни са јаловином. Сложенији услови рада и

слабији садржај бакра него лане додатно узбуђују причу, па су је у Руднику управо тако и схватили и за пет месеци ове године дали дупло више јаловине него прошле. Укупне ископине попра-

вили су за милион тона.

– До маја смо дали преко 3,5 милиона тона ископина, што је за око милион тона више него у истом периоду прошле године. Интензивнијим раскривањем лежишта удвоствучили смо количину раскривке јер смо за пет месеци ове године дали 2,6 милиона тона, а прошле тек 1,3 милиона – каже Бранислав Томић, технички руководилац производње на површинском копу мајданпечког рудника, подвлачећи да се радио у много сложенијим условима него лане и уз хроничан недостатак помоћне и утоварне механизације. – Петомесечни учинак „на бакру“ је 2.255 тона, али смо у односу на исти период 2009. били „на злату и сребру“. Садржај бакра је сада неповољнији него што је био, а тај недостатак „испегала“ је већа производња. Са доласком нових камиона резултати у последња два месеца су све бољи, тако да до краја године не би требало да буде проблема у испуњавању месечних планских задатака.

Мајску производњу од милион тона ископина отежали су стални квирови

утоварних машина, али и десетодневни застој на „фази 2“ - мајданпечкој „жили кукачици“ преко које се месечно 80% руде лакше и јефтиније вози надробљење.

– Због дотрајалости смо морали да заменимо траку „ц“ на транспортном систему и он сада беспрекорно функционише. На „Долове 1“ који су, морам да признаам, скоро исчрпљени, вратили смо багер да скине још 650 хиљада тона јаловине како бисмо дошли још до 300 хиљада тона руде. Руда са „јединице“ нам много значи јер је додајемо пиритичној са „двојке“ и тако, колико-толико, олакшавамо рад флотације. На „Доловима 2“ имамо још око 100 хиљада тона руде са етаже 470, а припремамо отварање 455. која носи преко 200 хиљада тона – истиче Томић.

Уколико брзо реше неочекивани проблем са бушећом гарнитуром, с обзиром на то да не ради ниједна од три бушилице, што омета и рад багера, Томић истиче да ће у јуну остварити план и дати зајртваних милион тона јаловине и 270 хиљада тона руде.

Г. Тончев Василић

Проблеми проузроковали подбачај у мајданпечкој Флотацији

ПИРИТ „ЈЕДЕ“ ПРЕРАДУ

објективне околности из тог периода на које људство није могло да утиче. Због недостатка руде стајали смо 85 смена или 28 дана. Појашењења ради, у том периоду јесте стизала руда, али пиритична и врло „незгодна“ за флотирање, па смо, да не би затварали линије, радили са мањим капацитетом, односно са две секције. Али, било је дана када са Копа нисмо добијали ништа. Ако томе додам проблеме са водом, због чега се у погону стајало седам смена, хаварију на кочевима, која нас је „коштала“ пет и недостатак креча (који и даље, углавном, стиже из Јелен дола иако је његова растворљивост мала, па је квалитет много лошији од борског), број дана „на леру“ пење се на реалија 33. Ипак, лично верујем да ћемо заостатак до краја године анулирати, али то не зависи само од нас – каже Стојадиновић.

РБМ. – Надлежни у мајданпечкој Флотацији нису задовољни петомесечјем јер, како кажу, лане је, у истом периоду прерада била бола. Испунили су тек 80 одсто плана прерадивши 981.000 тona руде. – „Краћи“ смо у односу на прошлу годину за 252.000 тона, односно за цео месец – почиње причу Мика Стојадиновић, технички руководилац погона, набрајајући разлоге подбачаја.

- Ако кренемо хронолошки, најпре ћу поменути специфичну зиму и

штеде колико год и где год могу. Скупи, а неопходни резервни делови и отежана набавка приморали су тамошњу Службу одржавања на репарацију и реконструкцију стarih и одбачених делова. – Све секције данас раде управо захваљујући репарираним деловима, а уштеде су изузетно високе. Навешћу вам само један пример: нов редуктор кошта око 200 хиљада евра. Да смо се одлучили за ремонт са деловима израђеним у земљи, то би нас стајало између 50 и 80 хиљада евра, и то по једном редуктору. Ми смо га, међутим, „враћањем у живот“ одбачених делова који су некада ремонтовани па избачени из употребе (ал' на срећу не и из Флотације), оснапо- били за само пар хиљада евра! Све то трајаће док имамо залихе стarih и одбачених делова, дакле не дуго, али сада погон функционише управо тако.

За пет месеци ове године из мајданпечке Флотације је прерадом око

„Заграђе“ шаље колико може

Борска Фабрика креча „Заграђе“ ради са само једном пећи и докле год се не ремонтује друга, потребе Мајданпека, по речима управника Жиже Петровића, неће моћи да се подмире у потпуности. Ова година је добро почела у „Кречани“, па се из месеца у месец производња тамо повећава, а месечни планови премашују. Отуда од априла, наводи он, у Мајданпек одлази више креча. – Маја смо у тамошњу Флотацију отпремили 600 тона, међутим, знамо да то није довољно. Њихове дневне потребе „тешке“ су 40, а ми смо у стању да им обезбедимо 22 до 23 тоне. Нажалост, тако ће бити све док не ремонтујемо другу пећ јер са једном, која ради пуним капацитетом, једноставно не можемо да постигнемо производњу која је потребна.

милион тона руде добијено 2.005 тона бакра у концентрату, 99 килограма злата и 583 килограма сребра.

Г. Тончев Василић

Басен купује на лизинг додатну, неопходну опрему

НОВЕ МАШИНЕ ЗА ВЕЋЕ УЧИНКЕ

РТБ. – На основу уредбе републичке владе о субвенционисању куповине опреме домаћих предузећа ради стимулације српске привреде, Рударско-топионичарски басен Бор је склопио уговоре са два производиоца –

ФАП-ом и „14. октобром“ у Крушевцу. Прецизније, свако басенско предузеће има своје појединачне уговоре, тако да их је укупно шест. Са ФАП-ом је договорена куповина десет ками-

она, а са „14. октобром“ 13 машина (пет ровокопача и по четири булдожера и утоваривача) – каже Гордана Симоновић, извршни директор РТБ-а за набавку.

Крушевачка фирма ће за потребе РТБ-а произвести шест машина (један булдожер је већ испоручен у мају, а утоваривач и ровокопач су стигли осмог јуна), вредних 72.825.316 динара, за потребе РТБ-а три (38.320.736

динара) и ТИР-а четири (50.043.328 динара). Укупна вредност уговореног посла је 161.189.380 динара (са ПДВ-ом). Пошто пристижу сукцесивно, очекује се да све машине буду испоручене до краја јула. Од наручених десет ФАП-ових камиона, пет су намењени Транспорт-у ТИР-а (за превоз шљаке и опасних материјала), три РТБ-у и по један РТБ-у и РТБ-у (сервисна возила за превоз људи и алата). У складу са до-

говореним роком (90 дана), њихова испорука треба да уследи почетком августа. Вредност ових возила је 717.465 евра са ПДВ-ом (ТИР – 423.985, РТБ – 231.346 и РТБ – 62.134).

Наша саговорница додаје да је куповина комплетне опреме уговорена на лизинг (рок отплате пет година од момента испоруке машине) посредством фирмe „Липакс“ из Београда.

Ј. Станојевић

Пријатно изненађење на кривељском Копу

ПОЛА МИЛИОНА ТОНА РУДЕ „НА ДАР“

На 290. етажи уместо јаловине нашли руду и потпуно непланирано уместо 670 хиљада тона раскривке одатле потоварили првих 150 хиљада тона руде. – Део није био истражен бушотинама, па геолози нису смели да дају охрабрујућу прогнозу, али тамо има бар пола милиона тона руде, каже Видоје Адамовић. – У мају дато безмalo две хиљаде тона бакра у руди и 470 хиљада тона јаловине

Уместо на јаловину, набасали на пола милиона тона руде

РББ. – Све тешкоће на кривељском Копу са хумусном етажом 305, „испеглане“ су у мају буквално стицјем пре домогну „здравице“ и следеће, 290. етаже, како би Коп правовременоширили, после уклањања око 220

хиљада тона проблематичне раскривке, уместо на још један слој јаловине, запослени у „Великом Кривељу“ нашли су срећних околности. Журећи да се што -Тај део није био истражен геолозима бушотинама, па геолози

нису смели да дају оптимистичке

прогнозе, тако да је руда одатле прави дар од Бога – каже управник Видоје Адамовић. – Таман смо се ослободили муга са претходним етажом и последњих 200 хиљада тона материјала одвезли на јаловиште, уместо да га терамо преко транспортног система, на улазу у следећу сачекало нас је пријатно изненађење. Иако смо очекивали, и то сматрали „повољнијом мајском причом“, да одатле скинемо 670 хиљада тона јаловине, набасали смо на руду. Има је бар пола милиона тона и одлична је за композит са рудом са доњих етажа. Прошлог месеца смо потоварили првих 150 хиљада тона и, чак, напунили склад са 80.000 тона руде садржаја 0,3%.

Руда је, како нам је казао, самим тим у мају дата преко плана, па је из не-пуних 700 хиљада тона извучено око две хиљаде тона „црвеног“ метала. На јаловини се подбацило јер се тамо где је планирана, копала руда, а она која је склањана са претходне етаже с муком је транспортувана километар дуже на јаловиште планира. На доњим етажама радио се по плану, па је одатле дато око 550 хиљада тона руде и 60 хиљада тона текуће раскривке.

– Транспортни систем је мало укочио ствари, али и поред тога ми не каснимо са раскривањем, иако смо у мају дали само 470 хиљада тона јаловине. Већ у јуну ће ситуација бити знатно боља јер нам је стигао

Гуме узеле данак
Сурова зима, обилне падавине, лоши путеви на доњим радилицама и недовољно помоћне механизације – све то морало је кад-тад да дође на наплату. Гуме на скоро 80 одсто камиона буквально су, како нам рече Адамовић, дошли „на платно“, па је њихова замена постала императив. Пневматични су купљени, па је тај норматив „скочио“ на почетку ове године, али ће до краја он бити потираи њиховим веком трајања и квалитетом. – Нове гуме „чуваће“ добри, широки путеви, са благим успонима и добром подлогом, али и континуирани рад транспортног система – додао је.

велики багер, па ће се јаловина склањати брже. Нови дампери су се одлично показали и дупке пуне превозе јаловину и руду коју смо недавно нашли, па је план да до краја месеца дамо 630 хиљада тона руде и 1,1 милион тона раскривке – подвлачи Адамовић. Додаје да су на доњим етажама путеви уски и са већим успоном, што не одговара габариту нових тешкаша, па је направљена мимоизлазница, али се, зато, на горњим етажама ради несметано. – Трећи захват је модификован, па тренутно због „белаза“ смањујемо успоне и радимо их на 7,5%. То ће повољно утицати на капацитет транспорта, а обориће и трошкове горива, само је битно да добро ради помоћна механизација.

Г. Тончев Василић

Година добро почела у кривељској Флотацији

СВУДА У ПЛУСУ

За пет месеци произведено 7,5 одсто бакра у концентрату више него у истом периоду лане. – Часовна прерада подигнута на просечних 390 тона по сату, искоришћење на 80,13%, а садржај бакра у концентрату на 19,11 одсто. – Од јуна месечну прераду са 600 повећавају на 700 хиљада тона руде. – Премошћавањем релејне пумпне станице на јаловишту штеде на струји око милион динара месечно

РББ. – Ово је добра година за кривељску Флотацију! Свуда смо забележили плус у односу на резултате који су остварени у истом периоду прошле године – задовољно почиње причу Весна Павлов, управница погона. – За пет месеци произвели смо 5.922 тоне бакра у концентрату, док је прошле године „извучено“ око 400 тоне „црвеног“ метала мање. Садржај бакра у концентрату поправљен је за 27%, с обзиром на то да је лане био 15,05, а ове 19,11 процената. За 18 одсто бољи је и садржај бакра „на улазу“, а поправили смо и искоришћење јер смо га са прошлогодишњих 76-78%, сада „попели“ на 80,13. Часовни капацитет прераде руде у млинским секцијама је са ланских 348 тона по сату „скочио“ на 390 тона, и то

секција тренутно прерађује чак 410 тона руде на сат. Павлова додаје да је сасвим реално да од јуна месечну прераду са досадашњих 600.000 тона влажне руде повећају на планираних 700.000 тона. – Ово је прелазна година за нас, јер од идуће циљамо годишњу прераду „тешку“ 10,6 милиона тона!

Повећање по свим ставкама наша саговорница објашњава бОљом радном и технолошком дисциплином, али не спори ни чињеницу да је од почетка ове године са кривељског копа стизало доволно добре, односно флотабилне руде. Технолошки процес је, вели, вођен при оптималним условима, резервни делови и нормативни материјал стизали су на време, а бОљом организацијом рада избегнута су тзв. хаваријска одржавања. Реагенси који се сада користе имају добру активност, снабдевање кречом је

Од јуна ће месечна прерада бити 700 хиљада тона руде

уредно, а погон би функционисао без икаквих проблема када би се, како каже, приклучило још нових радника, пошто сада један човек често обавља два-три послса.

– Исправно нам је свих шест дробилица и толико сита, а такву слику у Флотацији нисмо имали у последњих десет година. У новембру прошле године осposобљено је пето секундарно сито, а у марту ове и шесто које није радио целу деценију. Крајем прошле године је из система водоснабдевања искључена релејна пумпна станица тако да сада повратну воду са јаловишта добијамо преко пумпи

које се налазе на понтону „поља 1“. Таквим премошћавањем штедимо око милион динара месечно за струју, па се инвестиција у две додатне понтонске пумпе, на постојеће четири, у потпуности исплатила – тврди она.

Кривељска Флотација је у мају, и поред рада са само две млинске секције (друга је у то време ремонтирана), успела да преради планиране количине, тако да је из 605.722 тоне прошлог месеца добијено 1.335 тона бакра у концентрату. Искоришћење је било 80,10, а квалитет концентрата 20,23 одсто.

Г. Тончев Василић

Металурзи мењају велике „Ћентакове” компресоре са десет парцијалних

ТРИПУТ МАЊА ПОТРОШЊА СТРУЈЕ

Шведска фирма „Ингерсорт” изабрана као најповољнији добављач. - Постојећи компресори троше електричну енергију вредну 400.000 евра, плус најмање 86.000 евра за њихово одржавање, док годишњи рачун нових неће прелазити 160.000 евра. - Због аутоматске регулације, много мање људи потребно за опслуживање нових

Владимир Јаношевић

компресор је већ десетак година предименован, сматра Владимир Јаношевић, заменик директора ТИР-а за производњу и развој.

-Било је речи да га, због енергетске уштеде, и то велике, треба променити, али даље од приче нијмо одмакли. Почетком године одлучили смо да, уместо постојећег, на-

детаље. Швеђанима смо предложили начин финансирања да 15 одсто од укупне вредности компресора уплатимо одмах, а остатак за седам месеци, при чему је остало места за преговоре ради остваривања још бољих услова. „Ингерсорт” је понудио да наше „Ћентак” компресоре стави на своје листе понуда за продају. Иначе, рок

замену хладњака, односно у његово одржавање. Годишњи рачун нових не може да пређе више од 160.000 евра. Осим што је гаранција пет година, одржавање у том року је минимално, те нећемо имати ни те трошкове. Са друге стране, „Ћентак” у свакој смени опслужују и дежурају по два радника, односно осам у све четири, док нови имају аутоматску регулацију и „захтевају” много мање ангажовање људи – закључује наш саговорник

J. Станојевић

Повољности од државе

-“Ћентакови” компресори су огромни у сваком погледу - капацитета 224 кубних метара ваздуха у минуту, са радним притиском од 7,5 бара и снагом мотора од 1,5 мегавата. Пошто је сабрана снага десет нових 500 киловати, односно 0,5 мегавата, практично, растеренујемо мрежу за један мегават. То значи троструко мању потрошњу електричне енергије, што је огромна уштеда за ТИР. Истовремено, на основу тога и енергетске ефикасности, можемо да остваримо бенефите од наше државе у виду ослобађања од царине или смањење пореза – истиче Јаношевић.

ТИР. - У Топионици и рафинацији бакра још 1989. године инсталirана су два компресора за ваздух великог капацитета (производња италијанске фирме „Ћентак”), од којих један ради, а други је у резерви. Оба се налазе у Топионици и предвиђена су за рад две топионичке линије, односно целог предузећа пуним капацитетом (осим Топионице, снабдевају и две ливнице, Електролизу, Златару, Транспорт, Енергану, чак и ФОД). Међутим, с обзиром на то да је капацитет одавно „пао” на 30 одсто,

испоруке је четири до шест недеља – рекао нам је Јаношевић почетком јуна.

Захваљујући овој замени – уштеде су велике и више струке. Пошто поједини погони раде дисkontинуално, нови компресори ће бити ангажовани, на пример осам сати, па ће се искључити, док „Ћентак” сада ради 24 сата великим капацитетом и због ситних произвођача, што је неодрживо.

-Постојећи компресори годишње троше електричну енергију вредну преко 400.000 евра. Поред тога, сваке године обавезно морамо да уложимо најмање 86.000 евра у

Топионици потребна два компресора

Жика Шутуловић из Службе машинског одржавања Електролизе оспособио хаварисану машину

„КОМБИНИРКА” ПОНОВО РАДИ

„Било ми је жао да на отпаду заврши машина на којој од дрвета може да се направи све што се пожели” – каже мајстор Жика. – Њен први наредни задатак биће израда прозора и врата за обновљену столарску радионицу. – Вредност нове машине око 10.000 евра

Мајстор Жика поред грдосије од машине, тешке преко једне тоне

ТИР. – У пожару који је пре неколико година захватио столарску радионицу у Електролизи изгорела је и вишенаменска машина за обраду дрвета. Тешко хаварисана „комбинирка” је расходована и спремљена за отпис. Онда су на сцену ступили људи из Службе машинског одржавања Електролизе, понајвише мајстор Жика, који се посебно заузeo

да она не оде у старо гвожђе. Жика Шутуловић, металостругар, иначе аутомеханичар у прошлости, како у шали каже, јер је две године радио у „Застави”, па 1979. године прешао у Електролизу, већ 30 година се „дружи” са свим овдашњим машинама.

-Све их познајем у душу, пошто израђујем делове за њих када се нешто

поквари или поломи. Свеједно ми је да ли је машина шведска, финска или као ова домаће производње („Арсеније Спасић”), јер за сваку постоје цртежи. Стругар мора да зна где и како се уградије део који прави и онда му је лакше да изабере квалитет материјала. Било ми је жао да таква машина заврши на отпаду, тим пре, што има много операција и на њој може да се направи од дрвета све што се пожели. Добио сам одобрење од тадашњег техничког руководиоца Електролизе да је ремонтујем и кренуо сам у акцију. Најпре сам је растурио, отерао на пескарење, очистио, обрусио, подмазао, заменио све лежајеве и почело је склапање. Помагале су ми скоро све колеге из радионице, а највише електроварилац Славимир Глишановић. Пошто нисам имао обавезу да је завршим у одређеном року, радио сам у слободно време и зато је све трајало неколико месеци – прича мајстор Жика.

Машина, тешка преко једне тоне, испробана је и чека да ускоро буде пребачена на старо место – у столарску радионицу којој још недостају прозори и врата. Материјал за њих је наручен и, наравно, урадиће се на оспособљеној „комбинирки”. Осим столарије, на њој

Најбољи у ТИР-у

-Похвалио бих рад Службе одржавања Електролизе, посебно машинског, на чelu са руководиоцем Радетом Проловићем. У њој су стругари, бравари, варници, пластичари, људи који одржавају машину за катоде, пумпе, кранове, расхладне уређаје... Сви се максимално труде да се репарира, исправи и преправи оно што може и то чине на врхунском нивоу. Добри су мајстори, премда их нема доволно (од некада стотину, остало их је 20) и стапосна структура им је неповољна, али ради јединствено и сложно. Једном речју, боре се за фирму. Тврдим да је то најбоља и најпозоритвованија служба одржавања у ТИР-у и велика је штета што још увек немамо механизам да наградимо добре раднике – истиче Љубиша Стаменковић, управник Електролизе.

ће се израђивати комплетна дрвенарија за потребе Електролизе, пре свега, „шеталишта” између група ћелија у погону електролитичке рафинације која су веома важна за безбедност радника. Тако мајстор Жика, уз речи: „А, знаю сам да је иtekако потребна фирмам”, не скрива задовољство што није дозволио да пропадне, иначе, веома скупа машина (нова кошта око 10.000 евра).

J. Станојевић

Мајски рапорт електролизера у знаку све бољих резултата

НАЈВЕЋА МЕСЕЧНА ПРОИЗВОДЊА

Достигнут биланс од 2.060 тона катодног бакра. – Технолошка искоришћења лагано, али стално расту. – Следећа кампања прераде анодног муља крајем јуна или почетком јула. – Мања продукција „плавог камена“ због недостатка електролита. - Фабрика соли племенитих метала добро приходује

Љубиша Стаменковић

ТИР. - Електролиза је у мају дала 2.060 тона катодног бакра, а од почетка године укупно 8.403 тоне. Капацитети за производњу „црвеног метала“ су прошлог месеца, како нам је четвртог јуна рекао управник Љубиша Стаменковић, први пут ове године били стално попуњени (радило је девет група електролитичких хелија).

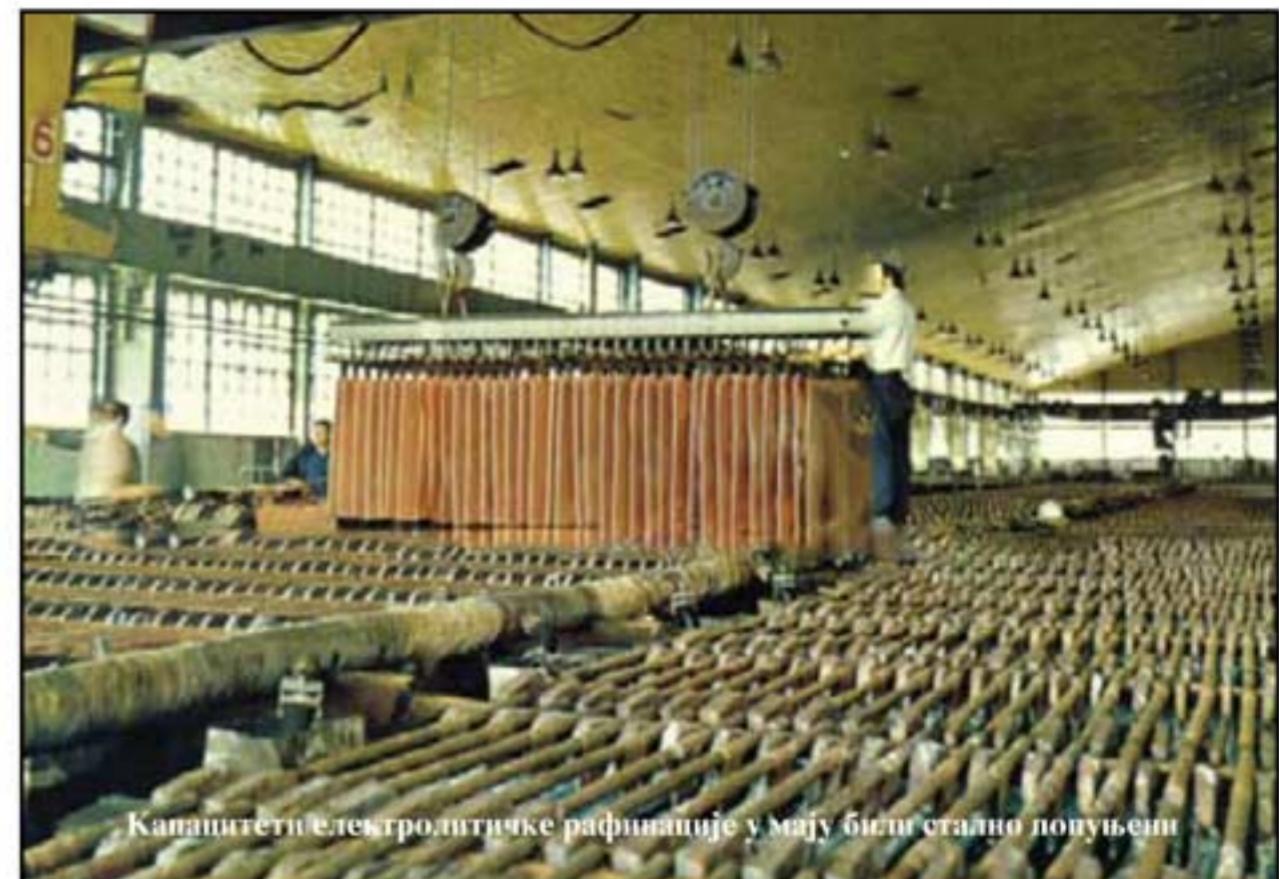
- Имали смо стабилну производњу која није на високом нивоу, али је процес бар текао непрекидно, што нам је веома важно због његовог вођења. Ово је највећа месечна производња у 2010. јер смо достигли 2.000 тона катода. Потрошња норматива се кретала у прописаним границама, са тенденцијом да буде мања од планиране. Исто важи и за технолошка искоришћења која бележе лагани, али стални пораст. Борба за смањење утрошка норматива је наш трајни затак и циљ – поручује Стаменковић.

У Златари није било кампање прераде

анодног муља и производње племенитих метала (претходна је почела у јануару и завршила се у фебруару). Следећа се предвиђа крајем јуна, евентуално почетком јула. Дувалка за ваздух је комплетно срећена, а нешто је чак урађено боље него што је било пре ремонта. Наредних дана предстоји монтажа и уходавање, па се очекују боли технолошки услови за процес одбакривања. Управник посебно истиче задовољство чињеницом да је дувалка, која је годинама била запуштена и препуштена злу судбини, обновљена и ускоро почине да ради.

Радна јединица за производњу бакар-сулфата је радила са застојима због недостатка електролита, те је у мају произведено 50 тона. Међутим, достигнуто је завидно технолошко искоришћење које се чак одржава изнад пројектованог нивоа. Ово је постигнуто захваљујући изменама технолошког поступка које су у претходним месецима већ показале добре резултате, пре свега, знатно мање губитке бакра кроз отпадне воде. У прва четири месеца забележено је смањење губитака „црвеног метала“ за чак 40 одсто.

Фабрика соли племенитих метала је у мају почела кампању производње сребро-нитрата и сребро-јодида. Посао добро иде, премда није кренуо на време, јер се током првомајских празника десила хаварија. Наиме, гром је погодио фабрички димњак са вентилационим системом, који је потом оспособљен у најкраћем могућем року. Порасла

Капацитети електролитичке рафинације у мају били су стално попуњени

је и потражња за солима сребра, посебно сребро-јодида, и већ имамо извоз за Хрватску вредан 24.000 евра. Ових дана се са тог тржишта очекује потврда за још већу количину, тако да се у Фабрици надају додатном приходу од 36.000 евра. Такође се предвиђа продаја сребро-нитрата у Холандији (12.000 евра), а ту су и поруџбине за златничани (12.000 евра). Стаменковић наглашава да ова фабрика лепо приходује и може да издржава саму себе, као и да ради и већим капацитетом, али је проблем у пласману производа.

- Топионица је стартовала са солидном количином концентрата, већом него пред почетак претходне кампање, тако да ова може да траје целог месеца. То за нас значи да ћемо у јуну задржати мајску производњу од 2.000 тона катода и најмање 50 тона „плавог камена“. Стабилан рад нам омогућује да боримо процес и технологију, али и да са више успеха смањујемо потрошњу норматива и повећавамо технолошка искоришћења - закључује Стаменковић.

J. Станојевић

ТИР. – Од 19. априла до 20. маја у Топионици није било застоја, што је најдужи период непрекидног рада откад се у њој топе само домаћи концентрати. За 31 дан прерађено је 22.909 тона шарже и произведено 3.359 тона анодног бакра. Иначе, како нам је 14. јуна рекао Славиша Стефановић, управник Топионице, то је пети и, истовремено, најдужи такав период од почетка године (први је трајао девет, други и трећи по 17 и четврти 19 дана). Крајем јануара овде је почела прерада и богате руде из јамског рудног тела „Т“, и до краја маја примљено 10.505 тона, са просечним садржајем „црвеног метала“ од близу шест одсто (587 тона). Прерађено је 7.648 тона богате руде и у аноде „предведеног“ 348 тона. Производна цена овог бакра знатно је нижа од оног који се добија редовним поступком, зато што се

„заобилази“ флотација, а и искоришћење бакра, посебно племенитих метала, веће је.

- Од почетка године Топионица ради са угљем који је слабијег квалитета, али зато много мање кошта. Међутим, важно је да има неопходну калоричну моћ за топљење. Да би мешавина више врста угља које добијамо из Русије била што финансијски повољнија, плинском, тзв. гасном угљу, у појединим периодима додајемо антрацит чија је цена за десетак посто нижа од плинског, али и знатно мања од пољских - коришћених у претходних десетак година. Осим близу шест одсто бакра, богата руда из РТ „Т“ садржи племените метале, као и до 50 процената кварца. Та количина кварца замењује део неопходних топитеља,

Топионичари све ближи некадашњем начину рада

УСКОРО БЕЗ ПРЕКИДА

Од 19. априла до 20. маја у Топионици није било застоја, што је најдужи период непрекидног рада откад се у њој топе само домаћи концентрати. – За 31 дан произведено 3.359 тона анода. – Уштеде у потрошњи енергената и норматива „смањиле“ производну цену „црвеног метала“ за 30 одсто

тако да бележимо од 15 до 20% уштеда у потрошњи овог норматива, што по-позитивно утиче на укупну производну цену бакра. Све ове уштеде допри-неле су да трошкови производње буду и до 30% мањи од оних у блијој прошлости – наглашава Стефановић.

Поред очигледног повећања производње и све дужих периода без стајања, овде очекују да за релативно кратко време достигну некадашњи начин рада. Наиме, кампања, која је у току, кренула је 31. маја. Према приливу и залихама концентрата, топионичари се надају да ће и она трајати најмање 30 дана (до краја јуна), а да ће од следећег старта Топионица стално радити без прекида, што је још повољније утицати на производну цену бакра, рад Електролизе и Фабрике сумпорне киселине, као и на екологију.

- Упоредо са овим настојањима, ан-гажовани смо и у припремним радо-вима за почетак изградње нове топи-онице. Ових дана се премешта опрема са линије два која је предвиђена за

Славиша Стефановић

рушење. Због оваквих временских услова, посебно у летњим месецима, екологија нам повремено задаје мало проблема. Примера ради, Топионица је 13. јуна потпуно обуставила рад на три сата због еколошких (не)прилика у Брезонику, што негативно утиче на производњу. Строго се придржавамо Акционог плана и посвећујемо мак-сималну пажњу еколошком фактору – поручује наш саговорник.

J. Станојевић

Представљена еколошко-социјална студија пројекта модернизације басенских металуршких постројења

НЕОПХОДНА НОВА ТОПИОНИЦА

Студија је компилација српског законодавства, добрих међународних стандарда које смо обавезни да укључимо, али и захтева Светске и канадских банака. – Објављивањем садржаја и организовањем јавне расправе, РТБ показује да консултује и има одговорну јавност. – Басен улази у озбиљну фазу технолошког, а потом и кадровског реинжењеринга

Милан Дејановски, Жика Голубовић, Звонко Миличић, Ђимча Јенић, Жељко Камберовић

БОР. – Као исходиште овог састанка видим важну реченицу да је изградња нове топионице неопходна за све учеснике у расправи, јер је стање свих параметара радне и животне средине у Бору – критично. Ово је консултација заинтересоване јавности у којој бисте требали да изразите своје (не)задовољство планираним пројектом модернизације топионице бакра, и тиме утичете на његово извођење. Садржај студије ће бити компилација српског законодавства, добрих иностраних стандарда које смо обавезни да укључимо, али и захтева Светске и канадских банака. То неће бити тешко, јер наша држава је 2007. године донела законе о контроли загађења по којима је обавезна интегрисана дозвола за нова постројења екстрактивне металургије, а од 2012. сва ће морати да раде по европским нормама – казао је проф. др Жељко Камберовић са Технолошко-металуршког факултета из Београда, четвртог маја, на презентацији студије процене утицаја модернизације топионице бакра у Бору на животну средину.

Овом скупу су присуствовали представници РТБ-а, синдиката, Техничког факултета, Института за рударство и металургију, стручних и невладиних организација које се баве еколођијом. Наглашавајући да је Басен учинио све да ово буде „репрезентативан, светски документ из ове области”, чији су аутори, осим ТМФ-а као независне стручне институције, и консултанти из Грчке (за социјална питања), Македоније и неких европских земаља, мр Звонко Миличић,

Жељко Камберовић

помоћник генералног директора РТБ-а за еколођију, квалитет и стандардизацију, рекао је да је циљ јавне расправе доћи до сагласности и подршке борске средине овом пројекту. Иначе, термин-план за његову реализацију је три и по године од момента прихваташа свих пројектних докумената и одобравања кредита.

– Задовољство ми је да вас видим у оволиком броју, јер ваше присуство говори о значају еколођије као животно важног питања општине Бор. Будућа топионичка линија и фабрика сумпорне киселине за неколико година донеће сасвим другачију еколошку слику у граду и околини, посебно када је реч о аерозагађењу. Дајас је презентација радног материјала студије на коју ви – заинтересовани грађани Бора, али и стручне институције, имате обавезу да дате примедбе и сугестије не би ли била што боља. Објављивањем њеног садржаја на басенском вебсајту (на српском и енглеском језику) и организовањем ове расправе, РТБ показује да консултује и има одговорну јавност. Очекујемо да ћемо се крајем месеца, када будемо имали финалну верзију, поново срести и бити корак ближе усвајању ових докумената. Одавно нам је требала радијална иновација у технологији, али коначно је дошло време да и то буде извесно. Басен улази у озбиљну фазу технолошког, а потом и кадровског реинжењеринга – истакао је Миличић.

Расправу која је уследила обележио је консензус свих учесника о потреби градње нове топионице. Ђимча Јенић,

директор за развој РТБ-а: „У Басену је започет огроман инвестициони период и, осим овог еколошког захвата, покренута су улагања у рударску производњу не само на коповима (нова опрема у Бору и Мајданпеку), већ и у флотацијама, где ће се увођењем нове технологије и монтирањем високопродуктивних машина, битно побољшати заштита радне и животне средине“. Драгиша Трујкић (СС општине Бор): „Оно што је за синдикат важно јесте, пре свега, смањење емисије штетних гасова и отпадних вода, као и ризика на пословима које ће радити наше колеге у топионици

Европске норме

– Капацитет нове топионице је прерада 400.000 тона концентрата, из којих ће се произвести 80.000 тона катодног бакра. Мења се цела линија, а остављају само конвертори који су добри, јер се водило рачуна да се промени само оно неопходно. Од опреме ће бити инсталисана флеши-пен за топљење, парна сушница за саржу, системи за сакупљање и пречишћавање сулфидног гаса, постројење за флотацију шљаке у Флотацији Бор... Ту је нова фабрика за сумпорну киселину са постројењем за третман отпадних вода које више неће бити емитоване неконтролисано, него ће се прерађивати ради уклањања суспендованих материја и тешких метала, и поново користити у процесу. У чему је главни еколошки допринос нове топионице – морамо имати искоришћење сумпора веће од 99,7%, то је норма коју Европа познаје, а пројектанти су рекли 98,6%. То, практично, значи да у Бору овај гас више употребе не би требало да се осећа. Планирано је да се чврст отпад генерише у најмањој могућој технолошкој количини, све прашнице и шљака се, такође, враћају у процес, а ту је и нови систем одлагanja флотацијске јаловине у облику пасте.

и фабрици сумпорне киселине, али и стварање услова за одржавање постојећих радних места и ново запошљавање“. Драган Алексић (СС РТБ-а): „Изражавам лично и задовољство свих радника што је вишегодишњи сан почeo да се остварује, јер је наш синдикат здушно подржавао сваку инвестицију у комбинат бакра, како би се људи задржали на овим просторима“. Драган Јанкучић и Драгослав Николић из Еколошког савеза Екоагенда 7/1935 су, такође, поручили да је изградња нове топионице неминовност и услов опстанка Борана у еколошком и економском смислу. **Бора Станковић** (ТО Бора) сматра да ће реализација овог пројекта омогућити „ослобађање“ других богомданих – туристичких потенцијала. **Лидија Жикић** (Установа за децу „Бамби“): „Овим обједињујемо здравствене, социјалне и туристичке аспекте који ће се развити и презентовати кроз наше малишане“.

XIV Конгрес Савеза самосталних синдиката Србије одржан под sloganом „Стало нам је да крене“

ДИЈАЛОГ ЛОМИ КРИЗУ

За мене су највеће патриоте они који обезбеђују нова радна места, рекао на Конгресу председник Србије Борис Тадић. – Потпредседник Владе Ивица Дачић сматра да Србија може да крене напред само уз социјални дијалог Владе, синдиката и послодавца. – Председник СССС Љубисав Орбовић добио још један мандат и од Владе затражио да висина минималне зараде буде у рангу потрошачке корпе, а да се послодавци који је не исплаћују строго кажњавају

Љ. Орбовић: Никада није постојало више разлога и бриге за будућност него сада, када је радних места и права све мање

БЕОГРАД. – У присуству највиших званичника Републике и Владе Србије, министара, представника међународних организација и синдиката, колега из других синдикалних центара, социјалних партнера, послодавачких удружења, представника фондова, установа и других институција, у Београду је, у пренују сали Дома синдиката, 27. маја, одржан XIV Конгрес Савеза Самосталних синдиката Србије. Под sloganом „Стало нам је да крене“ домаћини, али и гости, указали су на значај социјалног дијалога у превазилажењу економске кризе и сложили се да је будућност Србије у отварању нових радних места.

– Србија жели да уђе у Европску унију како би обезбедила бољи стандард грађана, а не да бисмо добили неку медаљу или постигли некакав политички успех. Зато су за мене највеће патриоте они који обезбеђују нова радна места – поручио је председник Републике Борис Тадић и најавио да ће додељивати ордене онима који отворе хиљаду нових радних места. Додао је да су синдикати партнери Владе и послодавцима у изласку из кризе и да нико нема право да се том кризом изговара. – Дијалог социјалних партнера мора да постоји јер сукоби не доводе до решења, нити до привлачења инвестиција, а самим тим ни до нових радних места. Само максималном ангажованошћу, креативношћу, штедњом и солидарношћу можемо поправити економију земље – закључио је председник Републике.

Кренуће кад сви погурамо

Потпредседник Владе Србије и министар унутрашњих послова Ивица Дачић нагласио је да у време кризе Србија може да крене напред само уз заједнички напор Владе, синдиката и послодавца. – Свима нама јестало да крене, али да би кренуло морамо сви и да погурамо – сликовито се, у духу слогана Конгреса, изразио Дачић. – Није лако данас бринути се о инте-

ресима радника, преговарати са послодавцима, а ни са Владом. Није, зато што смо прелазећи из система социјалистичког самоуправљања у, за многе модеран, систем капитализма, дошли, у ствари, до првобитне акумулације капитала и у ситуацију

вора и проширењу њиховог дејства:

– Донећемо одлуку о проширеном дејству за грански колективни уговор у области здравства и одмах потписати такав колективни уговор. У јавном сектору уопште не стојимо лоше када је реч о потписивању гранских колективних уговора, али нажалост у приватном сектору још увек има проблема.

Поштовање колективних уговора приоритет

Резимирајући активности између два конгреса, председник Љубисав Орбовић је подсетио да су право на рад, зараду и социјалну сигурност били, и остали, најважнији захтеви радничких и синдикалних организација свуда у свету и код нас. – У минулом периоду деловали смо у тешким условима. Уз домаћу дугогодишњу кризу, озбиљно нас је притисла и светска која је наше проблеме учинила још сложенијим. Она је најчешће била изговор за смањивање зарада и нередовну исплату, отпуштање радника, укидање основних права на услове рада достојне човеку. Никада није постојало више разлога и бриге за будућност него сада, када су реални

Рејтингују: Борис Тадић, Љубисав Орбовић и Расим Љајић

где већа права имају они који купују предузећа од оних који су та предузећа стварали деценијама.

Прекидан бурним аплаузима, заменик премијера заложио се за социјални дијалог и већу интервенцију државе наводећи да Србија мора да брине за one који раде.

Министар рада и социјалне политике Расим Љајић најавио је даљи рад на закључењу колективних уго-

показатељи услова живота све лошији, а радних места и права све мање. Са правом смо указивали да главни извор недаћа са којима смо сучени лежи у лошој, неуспешној приватизацији великог броја предузећа, а у прилог томе говори и податак да је 25% купопродајних уговора раскинуто, а не мали број предузећа завршио у стечају или ликвидацији – истакао је Орбовић, подвлачећи да није против

У Борском округу највише отпуштених

У Извештају о раду Савеза Самосталних синдиката Србије између 13. и 14. Конгреса наведено је да је металска индустрија Србије остала без 90 хиљада запослених и да је упркос методолошким тешкоћама приликом прецизирања промена броја запослених по регионима, утврђено да је у Борском округу било највише отпуштених радника. У Бору, Кладову, Мајданпеку и Неготину број запослених у предузећима, установама и другим организацијама смањен је за 37,6 одсто. Следи Топлички округ са 35,9% мање радника, Јабланички са 34,3 и Зајечарски са 32,2%.

приватизације, већ да се залаже за транспарентност у поступку. Додао је да је основни циљ синдиката склапање што више гранских колективних уговора који штите раднике од самовоље поједињих послодавца и нагласио да ће запослени у малим и средњим предузећима, који су до сада били изложени највећем притиску и где су изражена најдрастичнија кршења права из рада, бити заштићени. – Приоритет нам је закључивање и поштовање гранских колективних уговора који на најбољи могући начин гарантују права и обавезе запослених и послодавца.

Порастао број незапослених

У наставку излагања указао је на забрињавајући податак о порасту броја незапослених, посебно младих и жене. До 2010. дневно је, како се чуло, у просеку без посла остајало 213 радника, а са почетком светске економске кризе бројка се „попела“ на 490. У том периоду изгубљено је више од пола милиона радних места. Неповољна економска ситуација узела је драстичан пад стандарда и раст броја сиромашних, тако да минималну зараду, а и мање од ње, прима у просеку око 110 хиљада запослених, док је чак 160 хиљада оних који месечно не примају зарађено. – Захтевамо да висина минималне зараде буде у рангу минималне потрошачке корпе, а да се послодавци који је не исплаћују строго санкционишу!

Једини кандидат за председника ССС Србије изразио је уверење да је најбољи пут ка побољшању материјалног и социјалног положаја запослених поплочан дијалозима, састанцима и договорима и поручио да, уколико разговори не доведу до решења, Синдикат неће оклевати да употреби и сва друга легална средства у борби за остварење циљева.

На Конгресу је, поред реизбора Орбовића, потврђен избор нових чланова Већа, Надзорног и Статутарног одбора СССС. Делегати су усвојили и конгресна документа, међу којима су резолуције о социјалном дијалогу, колективним уговорима и радном времену, али и Декларација о заштити права радника на Косову и Метохији.

Због крађе стубова и бодљикаве жице око старог копа замало да страда дечак

КО КРАДЕ ЗАШТИТНУ ОГРАДУ?

Шта год се као заштита постави око напуштеног борског копа, врло брзо се украде. – До сада за обезбеђивање опасне зоне потрошено 10 милиона динара, а бодљикава жица развлачена десетак пута. – Украду чак и металну таблу са упозорењем на опасност, кажу у Сектору безбедности РББ-а

поред тога, ето, десила несрећа, која ни на који начин није могла да се спречи.

Додаје да је последњи пут ограда, за коју је издвојено 800 хиљада динара, постављена у августу прошле године. – Дугачка је око хиљаду метара и има 600 стубова између којих је развучено неколико километара бодљикаве жице. Обављен је њен технички пријем и од тада Коп редовно обилазимо. Последњи пут сам баш ја био тамо, и то само три дана пре несреће. Тада је све било у реду, али је у међувремену неко, ту где се десила несрећа, стубове исекао тестером. Епилог је познат.

Директор за развој РТБ-а Димча Јенић наложио је да се хитно обезбеде нови стубови и жица, али ни он сам, како каже, не зна више какву ограду да поставе, а да она потраје. – Имамо одличну сарадњу са рударском инспекцијом и стално смо „на вези“ баш због безбедности копа. До сада смо, по њиховом налогу, из опасне зоне изместили шест домаћинстава и за то издвојили 200 хиљада евра, а надзор борског копа

смо максимално појачали – истиче Стојановић.

Додаје да је безбедност радника у борским рудницима на највишем нивоу и да су повређивања веома ретка. Она која се десе, вели, углавном буду узрокована људском непажњом, а не киксом Сектора безбедности. Недавно је купљена нова заштитна опрема у вредности милион и по динара, тако да запослени сада носе најбоље шлемове енглеске производње, а имају и нове рукавице, заштитне појасеве, филтере против прашине, заштитне наочаре, флуоросцентне прслуке. – Поред тога што раде са квалитетном ХТЗ опремом, запослени су 24 сата, када се обављају крупни послови, попут ремонта, „покривени“ људима из Сектора безбедности. За сваки случај!

Нова ограда око борског копа поново је постављена, али је битно, како нам рече на крају, да она послужи сврси, а не да јој неко врло брзо промени намену.

Г. Тончев Василић

Примена Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом

У БАСЕНУ УХЛЕБЉЕНО ТРИПУТ ВИШЕ ИНВАЛИДА

РТБ би, по новом Закону, био обавезан да (сразмерно броју запослених) у радни однос прими 95 инвалида рада, а у Басену већ ради 265 таквих особа, каже Драган Ранђеловић. – На евиденцији борске филијале НСЗ посао чека 175 инвалида

РТБ. – Примена одредби новог Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом (од 23. маја) донела је додатне обавезе послодавцима у Србији, с обзиром на то да су сада све фирме које имају више од 20 радника дужне да запосле једну особу са инвалидитетом, односно још по једну за наредних 50 запослених. Уколико нису заинтересована или немају потребу да запосле такву особу, предузета ће плаћати пенале држави у висини троstrukog износа минималне зараде, а тај новац ће, како је раније речено, ићи у посебан фонд и служиће за професионалну рехабилитацију особа са инвали-

дитетом.

– Ако пресликамо одредбе Закона на нашу фирму, то значи да је РТБ са 4.550 радника, обавезан да у радном односу има 95 инвалида рада. Та бројка је код нас, међутим, три пута већа! – каже Драган Ранђеловић, руководилац басенског Сектора за кадрове. Он истиче да је велики број инвалида из предузећа отишао по ранијим социјалним програмима, али да је, и поред тога, у комбинату бакра ухлебљено 265 особа са инвалидитетом. – Некима од њих остало је мање од пет година до стицања првог услова за одлазак у пензију, па могу, уколико то желе, да напусте предузеће

уз одговарајућу отпремину. И поред тога, РТБ неће скоро доћи у ситуацију да због примене новог Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом додатно запошљава ову категорију – наводи Ранђеловић и наглашава да је комбинат бакра одувек бринуо о инвалидима. – Сматрам да је добро што је Закон донет јер ће и друге фирме морати да посвете пажњу овој групи становништва. Инвалиди рада су код нас распоређени на посебна, лакша радна места, а сарађујемо и са борским предузећем које се бави рехабилитацијом инвалида.

„Лак жица – Заштита“ је једино предузеће у Бору које запошљава инвалиде рада, а вршилац дужности директора Лепа Додић, сада очекује више послова за 45 тамошњих радника и, обзиром на то да фирмe могу да склапају уговор са предузећем попут овог и да се на тај начин, али уз услов да је вредност уговора или јавне набавке већа од 20 просечних зарада, ослободе обавезе пријема инвалида.

На евиденцији борске филијале Националне службе запошљавања посао чека 175 инвалида рада, а претежно је реч о првој категорији инвалидитета.

Г. Тончев Василић

Републичка влада „вратила“ органе управљања у басенска предузећа

ИМЕНОВАНЕ СКУПШТИНЕ И УПРАВНИ ОДБОРИ

РТБ. – Влада Републике Србије својим решењима поново је „вратила“ органе управљања у басенска предузећа, и то како у Матично (РТБ Бор ДОО), тако и у зависна (Рудници бакра Бор, Рудник бакра Мајданпек и Топионица и рафинирања), где су именоване скупштине и управни одбори – рекао нам је почетком јуна Зоран Јелић, извршни директор РТБ-а за правне

послове. Конституисање органа у Матичном предузећу обављено је у марту, а седнице у зависним предузећима одржане су 31. маја. Управни одбор РТБ-а заседао је наредног дана (првог јуна).

Нови председник Скупштине Басена је Саша Перишић из Бора, а УО мр Иван Гргин из Београда, у РББ-у Звонко Дамњановић из Бора (Скупштина) и Бранко Конић

из Зајечара (УО), у ТИР-у Томислав Гредић из Београда (Скупштина) и Александар Сенић из Београда (УО) и у РБМ-у Владан Нововић из Бора (Скупштина) и Саша Стојановић из Мајданпека (УО).

Поред конститутивног дела, како наглашава Илић, донете су и неке неопходне одлуке. Тако су управни одбори разматрали, а

скупштине усвојиле извештаје о пословању друштава за 2009. годину, док је Управни одбор РТБ-а, осим извештаја о пословању матичног предузећа, разматрао и консолидовани биланс РТБ-а Бор Група као пословни систем, који треба да добије „зелено светло“ од Скупштине Басена.

Ј. С.

Свечано уручени уговори о извођењу јавних радова у Борском округу

РЕШЕЊЕ ЗА ЗАПОСЛЕЊЕ

Директор борског Центра за социјални рад Ненад Гачић прима уговор од Д. Јовановића

БОР. – Данас почињемо спровођење јавних радова у четири општине Борског округа (Бор, Мајданпек, Кладово и Неготин), вредности преко 22 милиона динара, којима ће бити ангажовано укупно 184 лица. Радовима ће претежно бити упослене особе без или са низом квалификацијама (први и други степен стручне спреме) које су, иначе, теже упошљиве. Пре неколико дана у Краљеву смо почели извођење јавних радова у Србији, а ово је други догађај по реду и централни за Борски округ. Овде смо да симболично покажемо да, и поред тога што је РТБ најзначајнији за запошљавање, постоје људи који треба да пронађу посао и на неким другим пројектима. Ове године у целој

Републици имаћемо на располагању 700 милиона динара за 355 пројеката који ће упослiti више од 5.600 људи. Пројекти су сврстани у три кључне области: социјално-културну (највише заступљена), заштиту животне средине, посебно важну за Бор, и уређивање и одржавање инфраструктуре. Осим што решавају локалне проблеме, јавни радови, такође, омогућавају да незапослени бар неколико месеци живе од свог рада, а досадашња пракса је показала да поједини ангажовани јавним радовима у неким општинама и трајно остану на тим радним местима.

Ово је изјавио Дејан Јовановић, директор Националне службе за запошљавање Србије, седмог јуна у

ЗАПОСЛЕЊЕ

На подручју НСЗ Филијале Бор одобрено 12 јавних радова којима ће бити ангажовано укупно 184 лица. – Вредност ових радова преко 22 милиона динара. – Пројекти сврстани у три кључне области: социјално-културну, заштиту животне средине и уређење и одржавање инфраструктуре

Бору, на свечаном уручењу уговора послодавцима о спровођењу јавних радова. На подручју НСЗ Филијале Бор одобрено је 12 јавних радова: ЈКП „3. октобар“ и Центру за социјални рад у Бору, ЈП „Комуналак“ у Кладову, ЈП за грађевинско земљиште и путеве и Општој болници у Мајданпеку, „Грилкому“ у Доњем Милановцу, Туристичкој организацији, Центру за социјални рад, Музеју Крајине, Историјском архиву и

Дејан Јовановић

Друга шанса

–Јавни радови за Бор и Мајданпек ће бити завршени данашњим чином уручивања уговора од стране НСЗ и Министарства економије и регионалног развоја, јер постоји и пројекат Светске банке „Регионални развој Бора“. Упркос томе што ће до краја године скоро 1.000 радних места бити „отворено“ захваљујући јавним радовима из овог пројекта, одлучили смо да не ускраћујемо право овим градовима на радове који се финансирају из буџета Републике Србије. Позивам све заинтересоване да се пријаве на евидентију „Регионалног развоја Бора“ у канцеларијама у Бору и Мајданпеку, а њих да ефикасно раде, како би помогли великом броју овдашњих људи да пронађу привремено запослење – поручио је директор НСЗ Србије.

Ј. Станојевић

Општинској управи Неготин, и Друштву за грађевинску делатност и трговину „Профил“ у Јасеници.

Потом је Јовановић са сарадницима обишао МЗ „Младост“, где борски комуналци изводе јавни рад „Одржавање и заштита животне средине и природе на јавним површинама“ којим је ангажовано 30 особа са евидентије НСЗ, и то оних теже упошљивих (Роми, самохрани родитељи, корисници новчане надокнаде, лица са првим и другим степеном стручне спреме).

Ј. Станојевић

На првом овогодишњем Сајму запошљавања у Бору

ПОНУДА „КАСКА“

Потребе исказала 23 предузећа која ће у наредном периоду примити 120 радника различитих профила. – Најтраженији металуршки, хемијски и пољопривредни техничари, грађевинци, столари, пекари и трговци

БОР. – Сајам запошљавања је модеран и успешан вид повезивања послодавца и кандидата за посао, где послодавци у непосредном контакту могу да представе профил и слободна радна места у својим фирмама, а кандидати се покажу у најбољем светлу. Потенцирао бих да локалне самоуправе схвате значај оваквих акција, како би побољшале привредну активност и допринеле бољем животном стандарду. На сличним сајмовима у Србији лане је посао нашло око 10.000 људи, а у Бору 197 (на два сајма у Бору и Кладову). Министарство економије и регионалног развоја за активне мере запошљавања ове године планирало је 3,7 милијарди динара. Подсећам послодавце да се информишу о Закону о запошљавању инвалида, који ускоро ступа на снагу, по коме ће имати обавезу да на 20 запослених приме једно лице са инвалидитетом – казао је Дејан Мильковић, заменик генералног

директора НСЗ Србије, 12. маја, отварајући први овогодишњи Сајам запошљавања у Бору.

На овом „месту сусрета послодавца и тражилаца запослења“ потребе су исказала 23 предузећа која ће у наредном периоду примити 120 радника различитих профила. Највише шанси да дођу до „ухлебљења“ имају металуршки, хемијски и пољопривредни техничари, грађевинци, столари, трговци, пекари, књиговесци, новинари, менаџери, технолози, инжењери агрономије и енергетике, лица са завршеним трећим и четвртим степеном стручности без обзира на занимање, као и они без занимања. Како смо сазнали од одговорних из НСЗ Филијале Бор, која је организовала сајам, овај је најпосећенији до сада. Осим локалних послодавца,

велико интересовање изазвала је и понуда Канцеларије имплементационе јединице компоненте Б Пројекта Светске банке „Регионални развој Бора“.

–Ваша посета говори да још увек имате поверјење и надате се помоћи институција за запошљавање. Посао није само проблем људи који га траже, већ од недавно и локалне самоуправе. Желим вам пуно среће и успешан рад и надам се да се додатне већине неће појавити са истим проблемом – истакао је, том приликом, Дарко Михајловић, члан Привременог већа општине Бор.

Ј. Станојевић

Трећи сајам професионалне оријентације

НЕЗАИНТЕРЕСОВАНИ ОСМАЦИ

БОР. – У доњој галерији ЈУ „Спортски центар“ у Бору, петог маја, одржан је трећи Сајам професионалне оријентације за ученике завршних разреда основних школа. Овом приликом представило се осам средњих школа, од којих четири борске (Гимназија „Бора Станковић“, Економско-трговинска, машинско-електротехничка и Техничка школа – Центар за континуирано образовање одраслих) и четири из околних градова (Медицинска школа из

Зајечара, Пољопривредна школа из Неготина, Средња школа „Никола Тесла“ из Больевца и Техничка школа из Књажевца).

–Циљ сајма је пружање актуелних и објективних информација будућим средњошколцима, као и помоћ у избору и превенција погрешног избора занимања. Ове године – никад више средњих школа, а никад слабија посета осмака. Нажалост, све је мање оних за које се ово организује.

Све основне школе су благовремено обавештене, чак сам и обишла градске. Са појединим директорима имамо одличну сарадњу и договорили смо се да деца са разредним старшинама дођу и обиђу штандове, док неки сматрају да уопште нема потребе за тим – истакла је Марија Фуштар, саветник за планирање каријере и ПР борске филијале НСЗ.

Ј. С.

Дипломатски представници Вишеградске групе посетили Бор

ЕВРОПА НА КУЋНОМ ПРАГУ СРБИЈЕ

Мађарска, Словачка, Чешка и Пољска подржавају Србију у приближавању савезу европских држава и желе да помогну у остваривању српских националних циљева унутар процеса интеграције, поручио Имре Варга, амбасадор Мађарске у Србији у разговору са представницима борске локалне самоуправе. – Привремено веће упознало представнике вишеградске четворке са приоритетним пројектима у области инфраструктуре и туризма који би могли да се финансирају из развојног Фонда ових земаља

БОР. – Делегација дипломата из Мађарске, Чешке и Словачке, предвођена амбасадором Мађарске у Србији Имреом Варгом, посетила је 5. маја Бор и у разговору са представницима Општине представила могућност финансијске подршке локалним заједницама у Србији.

-Намера нам је да се упознајмо са друштвено-економском ситуацијом и вашим развојним циљевима, како бисмо могли да одредимо где у Бору и како можемо да будемо од помоћи. Све земље чланице ЕУ имају развојне фондове, па тако постоји и Вишеградски фонд који финансира пројекте

сврстане у три категорије. У првој су мале дотације у износу до пет хиљада евра, другу чине пројекти вредни до 20 хиљада евра, а у трећој групи су пројекти од стратешке важности за које нема ни доњег ни горњег лимита, мада је просек од 50 до 70 хиљада евра – истакао је амбасадор Мађарске и подвикао да је из Фонда у последње четири године за пројекте у Србији издвојено 11 милиона евра.

-Европа је на кућном прагу Србије, а Вишеградска група жели да помогне земљама које су потенцијални кандидати за улазак у ЕУ. Сматрам да је изузетно важно да Србија добије статус кандидата за чланство јер ће, поред осталог, тако имати проходност ка приступним европским фондовима из којих се финансирају стратешки пројекти. Почетком следеће године Мађарска ће председавати ЕУ, а шест месеци касније домаћин

ће бити Пољска, па ћете у догледно време имати два снажна савезника за остваривање ваших националних циљева унутар процеса интеграције – рекао је Варга.

Привремено веће упознало је представнике вишеградске четворке са приоритетним пројектима у области инфраструктуре и туризма који би могли да се финансирају из развојног Фонда ових земаља. Након разговора у Скупштини општине, дипломатски званичници су уз велике почасти положили венце на спомен-обележје на Тргу ослобођења и обишли спомен-гробницу Јевреја на Новом гробљу, а уз велике почасти цвеће су положили и на споменик мађарском песнику Миклошу Раднотију. Потом су обишли борски Технички факултет и у разговору са деканом, али и студентима, представили олакшице за студирање у тим земљама.

Г. Тончев Василић

Свечано прослављен 6. мај, Дан општине Бор

ОД РУДАРСКЕ КОЛОНИЈЕ ДО ВЕЛЕГРАДА

БОР. – Бор је 1947. постао град у најлепшем смислу те речи. Израстао на бакру, одувек је био и биће град изазова, стварања, младости и расадник кадрова. Сви желимо да ускоро буде и град без дима, али да остане град бакра за срећнију будућност наредних генерација. Бор има перспективу и за неколико година то ће доћи на своје место. Тренутно се налази у кризи и руководство општине чини напоре да је превазиђемо. Пошто је РТБ у фази реструктуирања и реорганизације, што иде веома добро јер ћемо добити нову топионицу са фабриком сум-

порне киселине, очекујемо бОльитак и у екологији и у производњи бакра – истакао је др Жика Голубовић, председник Привременог већа, на академији одржаној 6. маја поводом Дана општине Бор.

Свечаности обележавања дана када је 1947. године, одлуком Владе Србије, Бор проглашен градом, присуствовале су делегације братског града Бара, општина Неготин, Больевац и Књажевац, руске компаније „РИВС“, бивши председници општине Бор, представници Војске Србије, РТБ-а, привредног и друштвеног живота општине.

Ж. Голубовић: Сви желимо да Бор ускоро буде и град без дима, али да остане град бакра за срећнију будућност наредних генерација. – **М. Димитријевић:** Важно је јединство и карактеристична пословна борска – наглашавам - солидарност и слога без обзира на националну, верску и политичку припадност

Подсећајући да је Ђурђевдан један од најзначајнијих датума у краткој урбаној историји града бакра, проф. др Милан Димитријевић се осврнуо на временска када је Бор растао и развијао се као модерна и динамична насеобина.

-Овде живим од 1937. године и памтим гараву рударску колонију са много беде и недаћа. Захваљујући изузетном радном полету свих житеља општине, Бор је за мање од једног века од забаченог сеоског насеља прерастао у регионални центар југоисточне Србије. Нажалост, данас доживљава велике тешкоће и не-доумице. Транзиција је борску животну заједницу ставила пред велико искушење. И поред свега, издржаће

се јер Борани то знају, могу и морају. А, имају и услове у природним ресурсима, матичне кадрове са истукством које је формирала ова средина. Важно је јединство и карактеристична пословна борска – наглашавам - солидарност и слога без обзира на националну, верску и политичку припадност, па ће Бор ускоро бити не само велики производач бакра, него и велеград и трансверзала између истока и запада – поручио је др Димитријевић.

Његово казивање пратиле су сцене из документарног филма Драгана Марјановића „Борско столеће“, а наступисали су дечији хор Центра за културу и ОШ „Вук Карадић“.

Ј. Станојевић

Симболично обележено 75 година од прве еколошке буне

ЗАХТЕВИ ОСТАЛИ ИСТИ

БОР. – И данас, после 75 година, захтеви и приоритети су остали исти. Са овог места поручујемо да је изградња нове топионице неминовност и услов опстанка Борана у еколошком и економском смислу. Стога дајемо пуни допринос реализацији овог пројекта који је описан на три године, када се очекује коначни престанак аерозагађења – истакао је Драган Јанкуцић из Еколошког савеза

Екоагенда 7/1935 из Бора, шестог маја, испред аутоматске станице за мерење квалитета ваздуха у насељу „Брезоник“.

Чланови и пријатељи овог „зеленог“ удружења тог дана симболично су обележили 75 година од прве еколошке буне на овим просторима, али и у Европи. Јанкуцић је подсетио да су већ почели рударења (1902. и 1903.) наго- вестили локалну еколошку деструкцију,

када је отицање отпадних вода из рударских окана погодило Слатину – прво село низводно од рудника. Године 1905. почине да се топи руда богата бакром и сумпором на отвореним гомилама и од тада Борани почину да се сусрећу са невољом званом сумпорни дим који уништава њихова поља и усеве. Потом је 1934. изграђен топионички димњак, висине око 100 метара, из кога се дим распростирао на већу површину

земљишта. Наредне године „прорадио“ је осећај за еколошко-економску повезаност постојећег проблема и створена је клима за револт мештана околних села. Буна је почела на Ђурђевдан, пала је и прва људска жртва, и потом брзо угашена. Око 5.000 учесника поставило је приоритете у отклањању загађења околине (ваздуха, воде и земљишта) у року од три године.

Ј. С.

Промовисана књига „Први век екстрактивне металургије 1906 - 2006“

БАСЕН ЗНАЧАЈАН СРБИЈИ

Ж. Станковић: Одлуке Владе омогућавају много повољније стратешко позиционирање рударства и металургије. – **М. Николић:** У другом веку рада топионице треба да се оствари савремена производња са високим технолошким параметрима, разреше горући еколошки проблеми и достигне светска продуктивност

- Надам се да ће првенствено колеге металурзи знати да цене количину стручних информација и података које пружа. Такође, може бити врло корисна данашњим стручњацима РТБ-а приликом реализације једног од највећих захвата у историји Бора, односно изградње нове топионице. Јер, и у време економске кризе треба продолжити век Бора и обезбедити тзв. одрживи развој - поручио је још један рецензент проф. др Илија Илић са Технолошког факултета у Београду. Присутни су се потом обратили аутори књиге која је, иначе, изашла у издању РТБ-а Бор и Мегатренд универзитета у Београду.

- Трудили смо се да максимално објективно прикажемо све етапе развоја, али уз критичке оцене капиталних одлука које нису биле одговарајуће у датом тренутку са аспекта визије и перспективе екстрактивне металургије, што је условило да последице тога осећамо и данас. Указали смо да се у наредном развојном циклусу примене најбоља решења и у другом веку рада топионице оствари савремена производња са високим технолошким параметрима, разреше горући еколошки проблеми и до-стигне светска продуктивност. У тој етапи нема места за грешке, па се из тих разлога садашње руководство РТБ-а и ТИР-а налази пред великим изазовом. Уверени смо да ће, на основу досадашњег сопственог искуства, тај изазов бити успешно одрађен – поручио је мр Николић.

J. Станојевић

„Књига за читање и гледање“ публицисте Мирослава Радуловића

„БОР У 500 СЛИКА“

БОР. – Изненадиће се и сами Борани кад виде колико података о свом граду и суграђанима нису знали или су их позаборављали. Богат избор фотографија ће их подсетити на људе, догађаје и делове града који више нису такви. Књига Мирослава Радуловића „Бор у 500 слика“ кратка је фотографијама и подацима који у великој мери могу променити површину слику о Бору као само рударском граду. Бор јесте и то, или град бакра, како га често фигулативно именују новине, али није само то. Он је с рудником дорастао до центра округа, европског и светског индустријског центра. Тај раст у овој књизи Радуловић прати сликом и речју од 1947. до 2009. године, па књига не пружа само уживање у читању, већ и у гледању.

Ово би могла бити најкраћа, опет слика из пера рецензента Милена Миливојевића о књизи која је

представљена на Ђурђевдан, општинску славу, у борској Библиотеци чије је Завичајно одељење, како, рече њена управница Весна Тешовић – постало једно од срдаца овога града, чувајући разне сегменте његовог живота и развоја. А, да није могуће говорити о Бору без позамашног осврта на његов рудник и на све оно што је с њим у вези, Миливојевић је илустровао двема анегдотама којих нема у овој, а ни у другим књигама.

Прва од њих говори како се угледни директор једне установе жалио пре много година да не зна кога прво да поздрави на неком скупу. Да ли председника општине или секретара комитета.

- У ствари, знам, казао је. Први је директор Басена, али нисам сигуран како да распоредим наредну двојицу. За људе, пак, који су живели даље од Бора, познатији је његов рудник, него он сам – наставио је Миливојевић.

- Пријатељ ми је крајем шездесетих година прошлог века показивао коверат писма на коме је уредно исписана ближа адреса, али је као место боравка, најкрупнијим словима,

– Борски рудник, а не Бор. Тако ни Радуловић у овој књизи, пишући о Бору није могао а да не пише о РТБ-у. Уосталом Бор без Рудника

нити је могао нити сада може, али ни Рудник није могао без града. Ако је град растао, растао је уз велику помоћ РТБ-а, али и за потребе људи који су у њему радили. Да није гламазан, наслов ове књиге могао би да буде „Бор и РТБ у 500 слика!“

Говорећи о овој књизи Миливојевић под slikama подразумева и слике

речима, што је комплимент аутору, а пуно емоција и река успомена, коју је књига покренула код времешнијих Борана присутних на промоцији, само су то потврдиле и на свој начин дописале још неку страницу овог „најновијег и најкомплетнијег публицистичког дела Мирослава Радуловића“.

Љ. Алексић

„Ноћ музеја“, најмасовнији културни спектакл у Србији ни овај пут није заобишао Бор

БУДНИ МУЗЕЈИ

Музеја рударства и металургије.

„Ноћ музеја“ је у граду бакра почела изложбом „Човек и глина“ и берзом уникатне керамике. У витринама

су били изложени керамички предмети из музејских збирки, а за ту прилику реконструисане су радионице и демонстриран рад на грчарском колу. Пажњу млађих Борана привукла је изложба стрипа „Облачићи у штампи“ италијанског Центра за културу која је

била постављена у галерији уметничке колоније „Бакар“, а традиционална изложба УЛУ „Ване Живадиновић Бор“ одржала је посленике уметности будним до касно у ноћ. Уз добар музички штимунг и литерарне „ноте“ 20-ак локалних ликовних стваралаца приредило је у свом простору Пети мајски ликовни салон са 33 дела.

- Прошле године смо се први пут пријеучили културном спектаклу какав је „Ноћ музеја“, са два програма. Ове смо се осмелили да приредимо три у једној ноћи, а како ће бити следеће године зависиће искључиво

од интересовања Борана – казала је, између остalog, директорица Музеја Слађана Ђурђевановић Мирин.

„Ноћ музеја“ у Србији трајала је до раних јутарњих сати у више од 150 музеја, галерија и других простора 48 градова, а организатори кажу да је било укупно 450 хиљада посетилаца. Дебитант у овом пројекту био је Свилајнац, који нема музеј, а најпосећенији и најбогатији садржајем били су програми одржани у Београду, Новом Саду, Шапцу и Ваљеву.

Г.Т.В.

МУЗЕЈ РИМ. – У оквиру најмасовније културне манифестације у Србији, „Ноћи музеја“, љубитељи уметности су и у Бору 15. маја ужivalи до „ситних“ сати. Киша и прохладно време нису омели намеру бројних суграђана да те вечери погледају три квалификацне програме у организацији борског

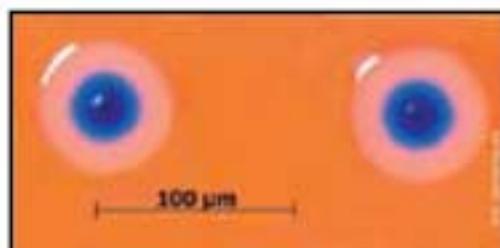

новости

ПРИПРЕМА: ЉУБИША АЛЕКСИЋ

Прва синтетичка жива ћелија

Амерички научници успели су да развију прву синтетичку живу ћелију тако што су најпре конструисали бактеријски „генетички софтвер” који су потом пресадили у ћелију. Формирани микроб изгледа и понаша се попут врста којима управља синтетичка ДНК. Ово откриће, објављено у часопису *Сајенс* (Science), крупан је прород у науци, сматрају истраживачи, док критичари истичу могуће опасности развијања синтетичких организама. Научници се надају да ће у догледно време успети да развију и бактеријске ћелије способне да производе лекове и горива, па чак и да апсорбују штетне гасове. Неке групе у Америци упозоравају да би се употребљена технологија могла искористити за производњу биолошког оружја, а председник **Барак Обама** затражио је од својих саветника извештај о последицама овог достигнућа.

Тим стручњака са Института у Мериленду у Калифорнији, са др Крегом Вентером на челу, произвео је геном синтетичке бактерије, а затим је пресадио геном једне бактерије у другу. Потом су објединили оба ова метода и створили такозвану „синтетичку ћелију”, премда је синтетички само њен геном. Научници су копирали постојећи геном бактерије, секвенсирали су његов генетски код, а затим употребили машине за синтетизовање како би хемијским путем конструисали копију.

„Сада смо у могућности да пресадимо наш синтетички хромозом у ћелију реципијента - другог организма”, објаснио је др Вентер за *Би-Би-Си*. Према његовим речима, оног момента када нови софтвер продре у ћелију, она га учи тава и конвертује у врсту датог генетичког кода. Нова бактерија умножава се више од милијарду пута, производећи копије које садрже вештачки, синтетички ДНК који их контролише. „Ово је први пут да синтетички ДНК у потпуности контролише ћелију”, навео је др Вентер, додајући да ће његов тим радити на дизајнирању и изградњи нове бактерије способне да обавља корисне функције. Др Вентер убеђен је да ово откриће може да доведе до нове индустријске револуције...

(Извор: Сајт РТС-а)

Са потписивања уговора за нову топионицу

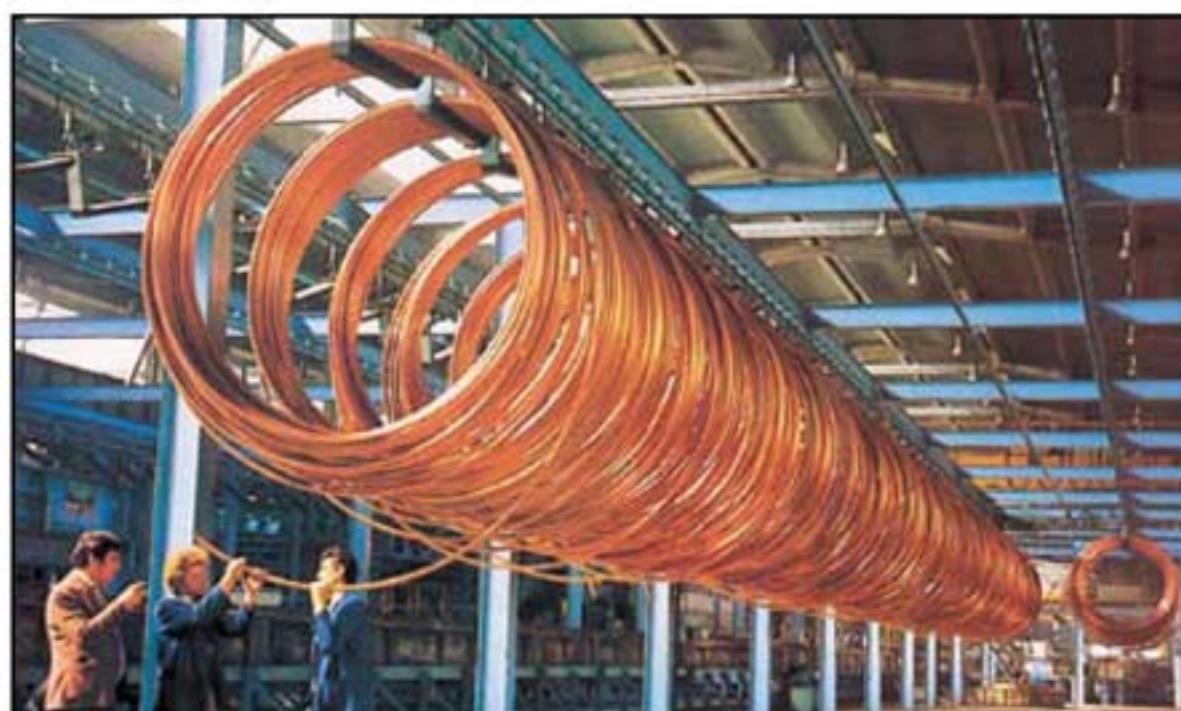
Дуго очекиван дан

Из старог албума

Фабрика која је „доносила“ девизе

После Златаре Мајданпек, првенца у оквиру програма Петог правца развоја Басена Бор, почела је градња низа фабрика – лак-жице у Бору, каблова у Зајечару, бакарних цеви у Мајданпеку... За ову последњу, како пишу **Божин Јовановић** и **Миодраг Ђурђевић** у књизи „Сто година борског рударства 1903 – 2003.“, утврђено је много времена приликом избора опреме и технологије. Упркос свему, фабрика је завршена у предвиђеном року (1978) и свечано пуштена у рад 29. маја наредне године. Програм је заокружен на 12.000 – 15.000 тона бакарних цеви

годишње. Иако је била готова и хала за производњу месинганих цеви, набавка опреме и технологије за њу је одложена.

Лепеза овдашњих производа била је заиста широка – округле, бешавне, оребрене, пластифициране индустријске и инсталационе, као и медицинске бакарне цеви. Посебно треба истaćи висок квалитет свих производа, уз добијање „Знака квалитета”, прихваћен на енглеском, немачком, француском и холандском тржишту. Фабрика је извозила на конвертиbilno тржиште скоро 80 одсто годишње производње и била један од главних „доносилаца“ девиза РТБ-у.

На снимку из старог албума – ФБЦ у Мајданпеку – некадашњи највећи басенски извозник.